

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra trestního práva

Diplomová práce

Činnost státního zastupitelství v České republice a porovnání s jinými zeměmi

Zpracovala: **Monika Babušáková**

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

...Babušáková.....

V Plzni březen 2020.

Touto cestou bych chtěla poděkovat doc. JUDr. Mgr. Františkovi Vaverovi, Ph.D., LL.M., za jeho názory, konzultace, připomínky a doporučení, které mi poskytl během vypracování mé diplomové práce.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Monika BABUŠÁKOVÁ
Osobní číslo:	R16M0004P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Činnost státního zastupitelství v České republice a porovnání s jinými zeměmi
Zadávací katedra:	Katedra trestního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Státní zastupitelství
3. Státní zástupce
4. Stručná historie státního zastupitelství
5. Státní zastupitelství v přípravě řízení trestního řízení
6. Pozice státního zastupitelství v hlavním líčení před soudem v trestních věcech
7. Úloha státního zastupitelství ve výkonovacím řízení
8. Pravomoci státního zastupitelství ve Francii
9. Pozice státního zastupitelství v Itálii
10. Úloha státního zastupitelství v Polsku
11. Německo a jeho úprava státního zastupitelství
12. Problematika státního zastupitelství na Slovensku
13. Pozice státního zastupitelství v Rusku
14. Úprava institutu státního zastupitelství ve Velké Británii
15. Spojené státy americké a jejich státní zastupitelství
16. Závěr

Rozsah diplomové práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- viz příloha

Vedoucí diplomové práce:

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce:

19. března 2019

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2020

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

Obsah

1	Úvod	8
2	Definice státního zastupitelství, jeho postavení a správa.....	10
2.1	Správa státního zastupitelství.....	10
2.2	Soustava státního zastupitelství	11
2.3	Nejvyšší státní zastupitelství.....	13
2.4	Postavení státního zastupitelství v trestním řízení	14
3	Státní zástupce	15
3.1	Ustanovování státních zástupců.....	16
3.2	Zánik funkce státního zástupce	16
3.3	Nejvyšší státní zástupce, jeho základní pravomoci a postavení.....	17
3.4	Působnost vrchních státních zastupitelství.....	18
3.5	Krajská státní zastupitelství	19
3.6	Působnost okresních státních zastupitelství	19
4	Historie státního zastupitelství	20
4.1	Situace státního zastupitelství v období 1848 – 1850.....	20
4.2	Působení státního zastupitelství v období první republiky	21
4.3	Doba Protektorátu Čechy a Morava.....	22
4.4	Prokuratura po roce 1948.....	22
4.4.1	Zvláštnosti vojenské prokuratury.....	25
4.5	Změny prokuratury po roce 1989	26
5	Státní zastupitelství v přípravném řízení v rámci trestního řízení 28	
5.1	Zkrácené přípravné řízení	28
5.2	Postavení a pravomoci státního zástupce během přípravného řízení.....	30
6	Pozice státního zastupitelství v hlavním líčení před soudem v trestních věcech.....	34
6.1	Úkoly a možnosti státního zástupce během hlavního líčení před soudem v trestních věcech.....	35
6.2	Řízení o opravných prostředcích a s ním spojená úloha státního zástupce.....	35
6.2.1	Odvolání.....	36
6.2.2	Stížnost.....	36
6.2.3	Odpor	37
6.2.4	Dovolání.....	37
6.2.5	Stížnost pro porušení zákona	38

6.2.6	Obnova řízení.....	38
6.3	Působnost státního zastupitelství mimo trestní věci	39
7	Úloha státního zastupitelství ve vykonávacím řízení	40
7.1	Přiblížení pojmu vykonávacího řízení	40
7.2	Konkrétní úloha státního zástupce během vykonávacího řízení.....	40
8	Pozice státního zastupitelství ve Francii.....	41
9	Pravomoci státního zastupitelství v Itálii	44
10	Úloha státního zastupitelství v Polsku	46
11	Německo a jeho úprava státního zastupitelství.....	48
12	Problematika státního zastupitelství na Slovensku	51
13	Pozice státního zastupitelství v Rusku	54
14	Úprava státního zastupitelství v Anglii a Walesu	56
15	Spojené státy americké a jejich státní zastupitelství	59
16	Závěr	60
	Seznam použitých zdrojů.....	62
	Resumé.....	67

1 Úvod

V úvodu této diplomové práce chci přesně a jasně objasnit, jakým tématům se hodlám věnovat. Důvod, proč jsem si vybrala právě problematiku státního zastupitelství je prostý. Jsem přesvědčena o tom, že úloha tohoto systému zaměřujícího se na ochranu veřejného zájmu je naprosto nezastupitelná. Jedná se o naprosto výjimečný orgán, který je pro demokratický stát zcela nepostradatelný. I když se, se státním zastupitelstvím setkáváme samozřejmě i v nedemokratických státech. Bohužel v těchto státech velmi často dochází ke zneužívání této instituce, k dosažení svých mocenských a politických cílů. A zpravidla dochází i ke kontrole nejen této instituce atd. Státní zastupitelství představuje soustavu státních orgánů, která slouží k zastupování státu při ochraně veřejného zájmu. Jeho hlavní doménou je jednoznačně trestní právo, ale setkat se s ním můžeme i v občanském civilním řízení. A tato diplomová práce má tento orgán co nejvíce přiblížit a určit pravomoci a mantinely, které se týkají právě této pro mě velmi specifické instituce. Na samotném začátku této diplomové práce se budu zabývat definicí státního zastupitelství, jeho postavením a správě. Pokračovat budu popisováním soustavy státního zastupitelství v České republice, konkrétněji vysvětlím podstatu Nejvyššího státního zastupitelství a funkci a pravomoci Nejvyššího státního zástupce. Poté bude následovat vysvětlení funkce státního zástupce, jeho ustanovování a způsoby zániku funkce

Další kapitola bude věnována stručné historii státního zastupitelství na našem území. Uvedu, kdy můžeme počítat na našem území se vznikem tohoto institutu a konkrétněji popíši situaci ohledně státního zastupitelství v období 1848 – 1850. Samozřejmě nebudu moci opomenout období první republiky a období protektorátu Čechy a Morava a úlohu státního zastupitelství popíši i v období po roce 1948 až do roku 1989. A na závěr kapitoly o historii jen stručně nastíním změny, které následovaly po změně režimu v roce 1989.

Následovat budou kapitoly, které se budou týkat úlohy a postavení státního zastupitelství v konkrétních stádiích trestního řízení. Vymezím pravomoci a podstatu tohoto institutu v rámci přípravného řízení (popíši obecně možné druhy přípravného řízení a konkrétněji nastíním problematiku zkráceného přípravného řízení a práva a povinnosti státního zastupitelství v rámci tohoto řízení). Pokračovat budu popisem možností a úkolů státního zástupce během hlavního

líčení před soudem (v trestních věcech), následovat bude řízení o opravných prostředcích z pohledu státního zástupce. Pokusím se zabývat všemi opravnými prostředky (ať již řádnými či mimořádnými), které může státní zástupce využít. Opomenout nebudu moci ani úlohu státního zastupitelství v rámci vykonávacího řízení a na závěr první části této diplomové práce se budu zabývat působností státního zastupitelství mimo trestní záležitosti.

Druhá část se bude týkat porovnávání institutu státního zastupitelství v České republice s jinými zeměmi světa. Vybrala jsem si státy jako Francie, Itálie, Polsko, Německo, Slovensko, Rusko, Velká Británie a Spojené státy americké. Jak již bylo zmíněno, hlavním cílem této diplomové práce je jasně a srozumitelně přiblížit a popsat problematiku spojenou se státním zastupitelstvím. Především zde bude hojně využívána česká právní úprava, hlavně musím vyzdvihnout dva právní předpisy – trestní řád a zákon o státním zastupitelství. Díky nim (a samozřejmě i jiným) se společně dostaneme na kloub této instituce. Popíšeme si její pravomoci a projdeme prakticky všemi stádii trestního řízení, abychom si ukázali chronologicky, jak tento orgán postupuje a pracuje. To hlavně proto, že zjistíme, že se role, postavení a pravomoci státního zastupitelství výrazně liší v závislosti na tom, v jakém stádiu trestního řízení se nacházíme.

A dalším z významných cílů a přínosů této práce vidím v tom, že zde bude srovnání s jinými zeměmi. Musíme si uvědomit, že tato instituce nefunguje pouze u nás v České republice, a proto sem si vybrala již výše zmíněné státy, abych tuto instituci v daném státě popsala a porovнала s Českou republikou, s odkazem na příslušná právní ustanovení platných právních předpisů daného státu.

Práce bude zpracována s využitím pramenů, které uvádím v seznamu literatury, především právních předpisů, které se týkají státního zastupitelství a také komentáře k trestnímu řádu. Nedílnou součástí budou také internetové zdroje, které budou doplňovat a upřesňovat poznatky z právních předpisů a pramenů literatury. Tyto zdroje budou využity za použití metod jejich syntézy, analýzy a komparace. Pokud budu zmiňovat Ústavu České republiky, budu tím myslet ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších ústavních předpisů. Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů budu používat zkráceně jako zákon o státním zastupitelství. A trestním řádem budu mít na mysli z. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Použiji i komentář k trestnímu řádu od Prof. JUDr. Pavla Šámala Ph.D. a kolektivu.

2 Definice státního zastupitelství, jeho postavení a správa

Možností jak definovat státní zastupitelství je vícero, podle jednotlivých úhlů pohledu. Ústava České republiky ho například definuje pomocí vymezení jeho činnosti, což je zastupování veřejné žaloby v trestním řízení. Zákon o státním zastupitelství zase o tomto institutu mluví jako o soustavě úřadů státu, které jsou určeny k zastupování státu při ochraně veřejného zájmu, a to ve věcech svěřených zákonem do působnosti státního zastupitelství. Státní zastupitelství se může také definovat jako státní orgán, povoláný v trestním řízení, aby uskutečňoval trestní stíhání. Jinými slovy, aby tím naplňoval požadavek legality.

Ústava České republiky věnuje státnímu zastupitelství jediný článek, a to konkrétně čl. 80, který představuje poslední článek hlavy třetí věnovaný moci výkonné. Ačkoliv je zde státní zastupitelství řešeno v části, která je věnovaná vládě ČR, nemůžeme tuto instituci řadit ani mezi ministerstva, ani mezi jiné výkonné orgány státní správy. Protože státní zastupitelství se staví vedle těchto orgánů.¹

2.1 Správa státního zastupitelství

Zákon o státním zastupitelství v § 13b odst. 1 stanovuje, že ústředním orgánem správy státního zastupitelství je Ministerstvo spravedlnosti (dále jen Ministerstvo). Ministr spravedlnosti má tak právo kdykoli požádat kterékoli státní zastupitelství o informaci o stavu řízení, a to v každé věci, v níž je státní zastupitelství činné, pokud je ovšem taková informace potřebná k plnění úkolů Ministerstva spravedlnosti, anebo pokud takovou informaci potřebuje jako člen vlády.

Správu vykonává Ministerstvo především tím, že má zajišťovat chod státních zastupitelství, jak po stránce organizační, což znamená hlavně stanovování s ohledem na množství vyřizovaných věcí počty státních zástupců, vyšších úředníků a odborných a dalších zaměstnanců státních zastupitelství, tak i po stránce personální, hospodářské a finanční.

Dále například Ministerstvo vyřizuje stížnosti na postup státního zastupitelství (které byly podané podle zákona o státním zastupitelství), řídí a organizuje čekatelskou praxi, zajišťuje a organizuje odborné závěrečné zkoušky státních zástupců, usměrňuje a řídí využívání informačních technologií atd.

---

¹ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 158.

Co se týče správy okresních, krajských a vrchních státních zastupitelství, tu vykonává Ministerstvo přímo nebo prostřednictvím příslušných vedoucích státních zástupců². Správu okresních státních zastupitelství může vykonávat také prostřednictvím krajských státních zástupců. A správu Nejvyššího státního zastupitelství vykonává Ministerstvo, a to prostřednictvím nejvyššího státního zástupce.

2.2 Soustava státního zastupitelství

Jaká existuje v České republice soustava státního zastupitelství nám taxativně určuje § 6 odst. 1.³ Podle něj se tato soustava skládá z Nejvyššího státního zastupitelství, vrchních státních zastupitelství, krajských státních zastupitelství a okresních státních zastupitelství. Ovšem v době branné povinnosti státu působí také vyšší a nižší polní státní zastupitelství.

Samotnou soustavu můžeme ještě členit na vertikální a horizontální členění. Co se týče vertikální členitosti, tady dochází k rozdělení státních zastupitelství na jednotlivé stupně. V současné době máme stále ještě čtyřstupňovou soustavu. O jaké konkrétní stupně se jedná, je vyjmenováno v předchozím odstavci.

Naproti tomu horizontální členitost vymezuje působnost státního zastupitelství na určité části území státu. Jednotlivá sídla a územní obvody působnosti státních zastupitelství se shodují se sídly a obvody soudů, protože jednotlivá státní zastupitelství působí u těch soudů, u nichž svou činnost realizují.⁴

Z toho vychází, že jak místní, tak věcná působnost státního zastupitelství se řídí podle působnosti soudu, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak. Ministerstvo spravedlnosti je tedy zmocněno, aby mohlo vyhláškou stanovit jednacím řád a výjimky týkajících se územních obvodů a sídel státních zastupitelství. Dále může zřizovat v obvodu státního zastupitelství jeho pobočky, stejně tak jako zřídit státní zastupitelství s výlučnou působností. Toto zmocnění

---

² Podle zákona o státním zastupitelství jsou vedoucími státními zástupci konkrétně: **nejvyšší státní zástupce, vrchní státní zástupci, krajské státní zástupci**, kteří stojí v čele krajských státních zastupitelství (a městský státní zástupce stojící v čele Městského státního zastupitelství v Praze a **okresní státní zástupci**, kteří se nacházejí v čele okresních státních zastupitelství (obvodní státní zástupci v čele obvodních státních zastupitelství v Praze a městský státní zástupce, stojící v čele Městského státního zastupitelství v Brně).

³ Zákon o státním zastupitelství.

⁴ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/soustava> - 6.9.2019.

Ministerstvu spravedlnosti dává § 40 odst. 2 zákona o státním zastupitelství. Později byla k této problematice vydána vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli. Tato vyhláška rovněž stanovuje rozdílné vymezení příslušnosti vrchních státních zastupitelství v trestním řízení, a to konkrétně tím, že do jejich působnosti vložila dozor nad zachováním jedné z nejdůležitějších zásad trestního řízení, a tou je dozor nad zachováním zákonitosti konkrétně v přípravném řízení ve věcech některých závažných úmyslných trestných činů. Těmi jsou například úmyslné trestné činy, jimiž byla způsobena na majetku nebo majetkovém podílu státu škoda nejméně 150 mil. Kč. Stejně tak úmyslný trestný čin, kterým byly dotčeny finanční nebo ekonomické zájmy Evropské unie, pokud jimi byla způsobena škoda nejméně 150 mil. Kč. I například úmyslný trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 trestního zákoníku, spáchaných ve prospěch organizované zločinecké skupiny anebo spáchaných členy teroristické skupiny, ve spojení s teroristickou skupinou nebo v její prospěch, pokud z okolností případu vyplývá souvislost s některým trestným činem podle písmene h) nebo i). Ostatní příklady lze dohledat v § 15 výše uvedené vyhlášky o jednacím řádu státního zastupitelství.⁵ Konkrétní vztahy se odehrávají mezi nejbližšími články státního zastupitelství, ne hierarchicky v celé soustavě. Princip nadřízenosti se tedy projevuje v případech dvou bezprostředně stojících státních zastupitelství. Tudiž se jedná o oprávnění nejbližší vyššího zastupitelství vůči nižšímu státnímu zastupitelství.

Zákonem o státním zastupitelství je stanoveno, že vyšší státní zastupitelství má oprávnění zasahovat do záležitostí, ke kterým je podle zákona příslušné nižší státní zastupitelství, ale to pouze v takovém rozsahu, jaký připouští zákon. Nicméně vyšší státní zastupitelství vykonává dohled nad nejbližší nižším státním zastupitelstvím, to se týká i správy ve vybraných věcech. Má například možnost dávat nižšímu státnímu zastupitelství pokyny, a to ve věcech, které je (nižší státní zastupitelství) příslušné vyřizovat, nebo u nich provádět prověrky ohledně jednotlivých věcí, stejně tak jako si vyžádat informace o jednotlivých věcech.⁶

---

⁵ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/soustava> 6.9.2019.

⁶ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/soustava> 6.9.2019.

Již několik let se hojně diskutuje ohledně připravované novelizace státního zastupitelství. Ta má počítat například s tím, že by se zcela zrušila vrchní státní zastupitelství, jako důvod bývá udáván, že se jedná o zbytečný a přežitý mezistupeň soustavy a na jejich místo by měl být zřízen speciální orgán, který by se zabýval věcně zejména bojem proti korupci. Změnit by se mělo i funkční období nejvyššího státního zástupce ze současných deset, na sedm let. Dodnes se ovšem neví v jaké podobě a kdy přesně k této novelizaci dojde.

2.3 Nejvyšší státní zastupitelství

Tento institut, jak bylo uvedeno výše, je vrcholem celé soustavy státního zastupitelství v České republice a jeho sídlo se nachází v Brně.

Hlavně má tento nejvyšší článek soustavy na starosti vyřizování podnětů ke stížnostem pro porušení zákona v trestních věcech, stejně tak je činné při jejich přezkoumávání z vlastní iniciativy. Další jeho důležitou činností je vydávání výkladových stanovisek, která mají formu doporučení, nejsou tedy závazná, i když jejich nedodržení by mělo být uskutečněno pouze v odůvodněných případech. Tyto stanoviska řeší konkrétní aplikační problémy, s nimiž se státní zastupitelství musí potýkat v průběhu své praxe, a to i v netrestních, tak samozřejmě i trestních záležitostech. Tato stanoviska by se mohla použít například v případě, kdy státní zástupce na základě skutkových okolností, které byly zjištěny, zaujal odlišný právní názor. Stejně tak se nesmí zapomínat na jeho působnost v oblasti dozoru nad činností vrchních státních zastupitelství.⁷

Nelze ale ani opomenout důležitost tohoto institutu v oblasti zajišťování mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. Na základě dvoustranných smluv a úmluv zejména Rady Evropy v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních záležitostech, je právě Nejvyšší státní zastupitelství jedním ze dvou ústředních justičních orgánů, které mají na starosti zajišťování spolupráce České republiky v souvislosti s touto oblastí.⁸

Odpovědnost za tuto činnost má mezinárodní odbor, který existuje v rámci Nejvyššího státního zastupitelství. Jeho úkolem je poskytovat metodickou pomoc státním zástupcům v oblasti vydávacího řízení a dále musí zajišťovat předávání žádostí od státních zástupců o vzájemnou pomoc, která spočívá buď v dožádání,

---

⁷ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/nejvyi-statni-zastupitelstvi/psobnost-nsz> - 5.10.2019.

⁸ Druhým justičním orgánem v oblasti justiční mezinárodní spolupráce v trestních věcech je Ministerstvo spravedlnosti.

nebo předání trestního řízení do ciziny. Na oplátku přijímá žádosti o vzájemnou pomoc a má na starosti koordinovat jejich vyřizování na území České republiky. Je též příslušný k rozhodování o převzetí trestního řízení z ciziny, to ale pouze v případech, kdy mezinárodní smlouva neumožňuje státním zástupcům přímý právní styk.⁹

2.4 Postavení státního zastupitelství v trestním řízení

Vymezení postavení státního zastupitelství v trestním řízení si vzal na starost trestní řád. Trestní řád ale nepoužívá termín státní zastupitelství, neboť o něm nehovoří jako o úřadu, ale v § 12 odst. 1 trestního řádu mezi orgány činné v trestním řízení¹⁰ zařazuje státního zástupce. Tedy jednotlivou osobu, která tím, že vykonává své funkce, konkrétně zajišťuje působnost státního zastupitelství. Takovéto rozlišování je v praxi nepodstatné, vyjadřuje spíše fakt, že v trestním řízení nevystupuje celé státní zastupitelství, ale že je vždy zastupováno konkrétním příslušným státním zástupcem.

Je zřejmé, že aby mohl státní zástupce plnit své povinnosti v rámci trestního řízení, které mu jsou ukládány právními předpisy, musí mít možnost vykonávat určitý vliv v trestním řízení. Za tímto účelem mu jsou svěřena určitá procesní práva a zároveň i povinnosti. Díky tomu je státní zástupce subjektem trestního řízení.

Postavení státního zástupce se v průběhu trestního řízení mění. Zatímco v přípravném řízení hraje státní zástupce jednoznačně dominantní roli a je za jeho průběh zcela odpovědný, tak v řízení před soudem má samostatné postavení. Vystupuje zde vlastním jménem a má k dispozici jakékoli úkony, které mu umožňují, aby se aktivně podílel na tvorbě meritorního rozhodnutí soudu. Během těchto soudních procesů je státní zástupce brán jako základní procesní strana. Jeho účast je nezbytná k tomu, aby podpořil obvinění, které již formuloval v jím podané a soudem projednané obžalobě. Je tím zdůrazněna jeho odpovědnost za podání obžaloby a povinnost tuto obžalobu aktivně před soudem zastupovat (srov. § 2 odst. 5 a § 180 odst. 2,3 trestního řádu).¹¹

---

⁹ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/nejvyi-statni-zastupitelstvi/odbory/odbor-mezinarodni> - 5.10.2019.

¹⁰ Mezi orgány činné v trestním řízení patří policejní orgán, státní zástupce a soud.

¹¹ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 167.

3 Státní zástupce

Státního zástupce zavazuje zákon o státním zastupitelství (konkrétně § 24 odst. 1, 2), aby při výkonu své činnosti odpovědně plnil své úkoly a respektoval zásady, které zákon pro činnost státního zastupitelství stanovil. Vyžaduje se zejména, aby postupoval svědomitě, odborně, nestranně, odpovědně, bez zbytečných průtahů a spravedlivě. Zároveň je tato osoba povinna, ať již ve svém osobním životě, tak i při výkonu své funkce zdržet se všech jednání, které by mohly vzbuzovat jakékoli důvodné pochybnosti o dodržování jeho povinností, především je povinen neohrozit vážnost státního zastupitelství či státního zástupce nebo nesmí ohrozit důvěru v nestranný a odborný výkon působnosti státního zastupitelství (nebo státního zástupce). Konkrétně se tedy nesmí například nechat ovlivnit zájmy politických stran, sdělovacími prostředky či veřejným míněním, dále je povinen svoji funkci vykonávat nezaujatě, tedy bez sociálních, etnických, rasových, náboženských, sexuálních či jiných předsudků, stejně tak musí zabránit tomu, aby bylo umožněno, aby funkce tohoto institutu byla zneužita k prosazování soukromých zájmů atd.¹² Důležitou a stěžejní povinností je i povinnost zachovávat mlčenlivost o veškerých věcech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, a to i po skončení výkonu své funkce. Existuje ovšem možnost zprostit státního zástupce mlčenlivosti, ale pouze z vážných důvodů a oprávněn je k tomu pouze nejvyšší státní zástupce na základě usnesení § 63 odst. 3 písm. h) zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

K přehlednosti všech těchto základních povinností státního zástupce, byl vydán v roce 2009 Etický kodex státního zástupce, který je pro všechny státní zástupce plně závazný.

Pokud by státní zástupce způsobil svým nesprávným postupem, či nezákonným rozhodnutím škodu, odpovědnost za tuto škodu by byla řešena podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.¹³

---

¹² Další povinnosti tohoto druhu jsou obsaženy v § 24 odst. 2) až 7) zákona o státním zastupitelství.

¹³ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

3.1 Ustanovování státních zástupců

K tomu, aby fyzická osoba mohla vykonávat funkci státního zástupce, musí splňovat určité podmínky. Základními podmínkami jsou, aby tato osoba byla státním občanem ČR, aby byla svéprávná, bezúhonná, ke dni jmenování dosáhla alespoň věku 25 let. Déle musí získat vysokoškolské vzdělání studiem magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice, je povinen složit závěrečnou zkoušku a musí vlastnit takové morální vlastnosti, aby dávali záruku, že bude svoji funkci vykonávat řádně a samozřejmě musí se svým jmenováním do funkce státního zástupce a s přidělením k určitému státnímu zastupitelství souhlasit.

Samotná funkce státního zástupce vzniká jmenováním, které konkrétně vykoná ministr spravedlnosti, na návrh Nejvyššího státního zástupce. Následně po svém jmenování do funkce státní zástupce složí slib přímo ministru spravedlnosti. Pokud by odmítl tento slib složit, nebo pokud by tento slib něčím podmiňoval, mělo by to za následek zánik jeho funkce.

Státní zástupce je jmenován do své funkce na časově neomezenou dobu. Avšak může se stát, že bude své funkce dočasně zproštěn na základě rozhodnutí ministerstva spravedlnosti. Takovýto moment by nastal v případech, kdyby byl státní zástupce například trestně stíhán (dočasně zproštěn by byl do doby pravomocného skončení trestního stíhání), pokud by byl kárně stíhán pro takové kárné provinění, pro které existuje možnost uložit kárné opatření odvolání z funkce, stejně tak by se stalo, bylo-li zahájeno řízení o jeho nezpůsobilosti vykonávat svou funkci. Existují dva důvody, které by mohly vyvolat následek nezpůsobilosti výkonu státního zástupce. První počítá s případy, kdyby státnímu zástupci dlouhodobě nedovoloval jeho nepříznivý zdravotní stav vykonávat svou činnost, a druhý se týká případů, kdyby byl pravomocně odsouzen za trestný čin a takové odsouzení nevedlo k zániku funkce státního zástupce.¹⁴

3.2 Zánik funkce státního zástupce

K tomu, aby zanikla funkce státního zástupce, je potřeba uskutečnění určitých skutečností. A těmi jsou:

- a) smrt státního zástupce nebo byl-li prohlášen za mrtvého,
- b) dosáhl věku 70 let,

---

¹⁴ https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-cz-maximizeMS-cs.do?member=1 – 29.9.2019.

- c) pozbyl státní občanství ČR,
- d) odepřel splnění slibu,
- e) nabyl funkci neslučitelnou s funkcí státního zástupce,
- f) byl omezen ve svéprávnosti,
- g) byl- li odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně,¹⁵
- h) rozhodnutím mu bylo uloženo kárné opatření odvolání z funkce,
- i) sám se vzdal funkce, (to může učinit písemným oznámením ministru spravedlnosti),
- j) bylo zjištěno, že je nezpůsobilý k výkonu funkce státního zástupce.

Státní zástupce by byl uznán nezpůsobilým výkonu své funkce, pokud by byl pravomocně odsouzen za trestný čin a takové odsouzení nevedlo k zániku funkce, anebo pokud by mu nepříznivý zdravotní stav dlouhodobě nedovoloval vykonávat svoji funkci.

3.3 Nejvyšší státní zástupce, jeho základní pravomoci a postavení

Z logické podstaty věci stojí nejvyšší státní zástupce v čele Nejvyššího státního zastupitelství. Díky tomu vlastní řadu pravomocí a možností, které jeho funkci dělají výjimečnou.

Zejména má za povinnost zajišťovat chod Nejvyššího státního zastupitelství jak po stránce organizační, tak i personální. Může se podílet na obsazování Nejvyššího státního zastupitelství státními zástupci a dbá na to, aby tento institut pracoval plynule. Dále dohlíží na řádné plnění povinností státních zástupců a dalších zaměstnanců působících u Nejvyššího státního zastupitelství. Stejně tak vyřizuje stížnosti, dbá o odbornost státních zástupců a prostřednictvím pokynů obecné povahy vydává vzorový organizační řád státního zastupitelství.¹⁶

Tímto dokumentem se určují povinné specializace pro jednotlivé stupně soustavy státního zastupitelství. Specializace, které se týkají všech stupňů soustavy, jsou například specializace upravující problematiku protiprávních činů mládeže a činy jinak trestné (které spáchaly osoby mladší 15 let). Na druhou stranu existují specializace pouze pro určitá konkrétní státní zastupitelství. Jedná se o legislativně analyticko metodické specializace, které se týkají pouze vrchních

---

¹⁵ Nebo byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin spáchaný z nedbalosti.

¹⁶ § 13e, odst. 1, 2 zákona o státním zastupitelství.

státních zastupitelství a Nejvyššího státního zastupitelství.¹⁷ Tyto pokyny obecné povahy jsou závazné nejen pro státní zástupce, ale i pro ostatní zaměstnance. Zasílají se jednotlivým státním zastupitelstvím a zároveň jsou i publikovány ve Sbírce instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti. V elektronické podobě je můžeme vyhledat na webových stránkách Nejvyššího státního zastupitelství nebo v systému ASPI.

Další významnou pravomocí nejvyššího státního zástupce je jeho oprávnění rušit nezákonná usnesení nižších státních zástupců, která se týkají postoupení věci nebo zastavení trestního stíhání. Tato pravomoc mu náleží do tří měsíců od nabytí právní moci. Pokud takovéto usnesení nejvyšší státní zástupce zruší, pokračuje v řízení státní zástupce, který ve věci rozhodl v prvním stupni.¹⁸

Velmi zásadní jsou ale i jeho pravomoci ohledně jmenování a odvolávání dvou členů Rady Justiční akademie, taktéž i navrhování jmenování vrchních státních zástupců ministru spravedlnosti a v neposlední řadě může ministru spravedlnosti navrhnout, aby odvolal kteréhokoli vedoucího státního zástupce.

Samotného nejvyššího státního zástupce jmenuje do jeho funkce vláda, a to na návrh ministra spravedlnosti. Vůbec prvním nejvyšším státním zástupcem od vzniku České republiky byla JUDr. Bohumíra Kopečná, která působila v této funkci od roku 1994 až do roku 1997. Současným a v pořadí pátým nejvyšším státním zástupcem je JUDr. Pavel Zeman, který vykonává tuto funkci od roku 2011.¹⁹

3.4 Působnost vrchních státních zastupitelství

V České republice působí celkem dvě vrchních státních zastupitelství. Jedno vrchní státní zastupitelství sídlí v Praze a druhé v Olomouci. Jejich samotná působnost odpovídá působnosti vrchní soudů. Zabývají se především řádnými opravnými prostředky proti rozhodnutím, které vydaly krajské soudy jako soudy první instance, a vykonávají dohled nad činností krajských státních zastupitelství. § 158e odst. 4 trestního řádu, nám udává možnost použití tzv. operativně pátracích prostředků, konkrétně tedy použití agenta, kdy o jeho použití rozhoduje soudce vrchního soudu, ale na návrh vrchního státního zástupce.

---

¹⁷ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/soustava> - 30. 9. 2019.

¹⁸ Upraveno v § 174a trestního řádu.

¹⁹ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/nejvyi-statni-zastupci> - 5.10.2019.

Jen pro doplnění je třeba uvést, že v čele pražského vrchního státního zastupitelství stojí JUDr. Lenka Bradáčová a v čele olomouckého vrchního státního zastupitelství v současné době je JUDr. Ivo Ištvan.²⁰

3.5 Krajská státní zastupitelství

Svoji působnost vykonávají u krajských soudů. V Praze vykonává působnost krajského státního zastupitelství Městské státní zastupitelství v Praze.

Krajští státní zástupci mají za úkol zastupovat veřejnou žalobu v řízení před krajskými soudy, jako soudy prvního nebo i druhého stupně, pokud rozhodují o odvolání a stížnostech proti rozhodnutím okresních soudů. A vykonávají i dohled nad činností okresních státních zastupitelství.

V současné době působí na území České republiky celkem 8 krajských státních zastupitelství.

3.6 Působnost okresních státních zastupitelství

Působnost okresních státních zastupitelství se odvíjí od působnosti okresních soudů. Státní zastupitelství zde vykonává svoji pravomoc v případech, kdy okresní soud je oprávněn konat řízení v prvním stupni. To je oprávněn vždy, pokud trestní řád nestanoví něco jiného.²¹

Konkrétně uvádí trestní řád případy, kdy není možné, aby okresní soud vykonával řízení v prvním stupni například řízení o trestných činech zabití, vraždy novorozeného dítěte matkou, nedovolené nakládání s orgány a tkáněmi, porušení předsků o pravidlech hospodářské soutěže, účasti na teroristické skupině, podpory a propagace terorismu a jeho financování atd.

---

²⁰ <http://portal.justice.cz/Justice2/Zastupci/zastupci.html> - 5.3.2020.

²¹ Libor Nedorost – Státní zastupitelství, historie, současnost a perspektivy, ISBN 80-86432-34-3, str. 84

4 Historie státního zastupitelství

Jestli je nějaká země považována za jednu z hlavních kolébek státního zastupitelství, tak je to Francie. První úřady, které můžeme srovnat s dnešními orgány státního zastupitelství, byly zřízeny roku 1355 nařízením Jana II. Dobrého a nazývaly se Úřady královských prokurátorů. Jejich dnešní podobu jim určil až trestní řád z roku 1809.²²

Historie státního zastupitelství na našem území sahá do roku 1437. Tehdy císař Zikmund zřídil Úřad královského prokurátora. Do čela tohoto institutu jmenoval Viléma ze Žlutic, který měl krále zastupovat v soudním řízení. Později se jeho pravomoci rozšířily na zastupování majetkových zájmů koruny, na vymáhání majetkových nároků krále a královští prokurátoři následně začali rovněž stíhat takové trestné činy, které nestíhal soukromý žalobce.

Na konci 16. století docházelo k tomu, že se hromadily agendy, a tak královský prokurátor přibíral pomocníky. Tím vznikl úřad, který se označoval jako prokurátorská komora nebo též fiskální úřad. Následně obnoveným zřízením zemským byla prokurátorovi uložena povinnost stíhat všechny trestné činy, avšak i přesto, se v tomto období dostávala tato funkce do pozadí. Bylo to hlavně díky tomu, že od 17. století se začalo uplatňovat tzv. inkviziční řízení. V něm roli žalobce hrál inkviziční soudce.²³

V 18. století tento druh řízení na našem území převládal, i když až do vydání obecného kriminálního řádu Josefa II v roce 1788²⁴, formálně existovalo i řízení obžalovací.

4.1 Situace státního zastupitelství v období 1848 – 1850

Rok 1848 znamenal obrovský milník i pro institut státního zastupitelství. Právní základ tohoto institutu v českých a rakouských zemích byl položen až v § 103 březnové ústavy z roku 1849. Díky tomu se začala v trestním procesu uplatňovat zásada obžalovací a inkviziční řízení bylo tak definitivně zrušeno.

Fungování státního zastupitelství bylo též upraveno v základech nového soudního řízení a zároveň přeneseno do císařských rozhodnutí, které zaváděly novou soudní organizaci do jednotlivých korunních zemí.

---

²² <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/statni-zastupitelstvi-ii> - 10.9.2019.

²³ Inkviziční soudce byl zároveň soudce, žalobce i obhájce.

²⁴ Ten znamenal mimo jiné i například konečné zrušení tortury.

Působnost a organizaci tohoto orgánu vymezoval tzv. organický zákon pro státní zastupitelství.

V roce 1850 prozatímní trestní řád č. 25/1850 ř. z. stanovil základní úkol státního zastupitelství. Tím mělo být stíhání ex officio všech trestných činů, o nichž se dozví, s výjimkou těch trestných činů, které by mohly být stíhány na základě žádosti poškozeného. Díky zavedení toho principu (který ve své podstatě přetrvává do dnešních dnů), mělo státní zastupitelství hlavně hájit zájem státu na to, aby byly dodržovány zákony při soudním líčení, podávat veřejnou žalobu a zastupovat stát během trestního řízení. Stejně tak mělo dbát na to, aby nikdo ze stíhaných osob nebyl nevinný.²⁵

4.2 Působení státního zastupitelství v období první republiky

V roce 1918 byl vydán zákon o zřízení samostatného státu Československého,²⁶ který byl vyhlášen a zároveň i účinný 28. října 1918. Tento pouze 5 - článkový zákon konkrétně nevymezoval například, zda li právě vzniklý stát bude monarchie či republika, o tom se vedly diskuze. Zákon pouze v tomto směru ukládal, že „samostatný stát československý vstoupil v život.“

Nicméně bylo zřejmé, že se naváže na správu rakouskou a uherskou. Co se týče změn ohledně státního zastupitelství, tak například došlo k odstranění titulu vrchní státní návladní (a státní návladní) anebo vedoucí státní zástupci byli přejmenováni na prokurátory.

Problematiku státního zastupitelství v tomto nově vzniklém státě neupravovala ani prozatímní ústava z roku 1918,²⁷ ani jiné ústavní předpisy. Jeho postavení upravoval (i po vzniku republiky) nadále organický zákon o státním zastupitelství č. 266/1850 ř.z. Jeho činnost se zaměřovala na povinnost opatrovat a bránit zájmy státu. To se týkalo především trestního práva, nicméně až do roku 1922 ale vykonávalo dohled i nad samotnými věznicemi, působilo v rámci disciplinárního řízení proti soudcům, advokátům a notářům, a také spolupůsobilo při výkonu trestu.

Působnost trestního zastupitelství v rámci trestního řízení upravoval i nadále zákon č. 119/1873 ř. z., o řádu soudu trestního. A stejně jako je tomu dnes, už i tehdy museli státní zástupci stíhat veškeré trestné činy, o kterých se

---

²⁵ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/vznik-a-historie> - 11.9.2019.

²⁶ zákon č. 11/1918 Sb.

²⁷ Zákon č. 37/1998 Sb., o prozatímní ústavě.

dozvěděli. Ale samotné vyšetřování státní zástupce tehdy ani nepodnikal a ani do něho nezasahoval. To měl na starosti vyšetřující soudce. Státní zástupce rozhodoval prakticky pouze o podání obžaloby. Nicméně měl právo kdykoli nahlížet do spisu, žádat o jeho zapůjčení a činit i určité návrhy, pokud by to nemělo za následek průtahy v řízení.

Organizace státního zastupitelství měla do jisté míry znaky srovnatelné s dnešní. Její základ tvořily tři stupně, jednalo se o Generální prokuraturu, vrchní (nebo také zemské) státní zastupitelství a státní zastupitelství při krajských soudech. Naopak ale neexistovala okresní státní zastupitelství. Z pohledu státního zastupitelství působili u okresních soudů pouze funkcionáři státního zastupitelství. Ti většinou neměli ani právnické vzdělání.²⁸ A v otázkách stíhání mladistvých byli ustavováni žalobci mládeže.

4.3 Doba Protektorátu Čechy a Morava

V této nelehké době se justice i výkon veřejné správy změnil. Největší změnu představovalo to, že zde v té době existoval dualismus organizace soudnictví i veřejné správy. V praxi to znamenalo, že na území Protektorátu působily jak autonomní, tak říšské orgány. A říšské orgány byly těm autonomním nadřizeny.

Říšská soustava státního zastupitelství a soudů byla tvořena soustavou úředních soudů. Obvody těchto soudů byly shodné s obvody krajských soudů československých. Dále byla tvořena německými zemskými soudy, které se nacházely v Brně a v Praze a vrchol soustavy uzavíral říšský Vrchní zemský soud se sídlem v Praze. U každého říšského soudu na území Protektorátu působili státní zástupci, kteří se ale řídili říšskými předpisy, tato skutečnost se projevovala především v rozdílnosti řízení a jeho předmětu.²⁹

4.4 Prokuratura po roce 1948

I rok 1948 znamenal pro tehdy Československý stát velké změny. V květnu téhož roku byl vydán Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky. Stejně jako předchozí ústava, ani tato výslovně nezmiňovala institut státního zastupitelství. Nicméně byl následně přijat zákon o

---

²⁸ <https://www.epravo.cz/top/clanky/prokuratura-a-jeji-vyvoj-na-nasem-uzemi-102856.html> - 13.9.2019.

²⁹ <https://www.epravo.cz/top/clanky/prokuratura-a-jeji-vyvoj-na-nasem-uzemi-102856.html> - 13.9.2019.

zlidovění soudnictví.³⁰ Díky tomuto zákonu došlo ke změně soustavy státního zastupitelství. Dosavadní soustava byla totiž zrušena a zřídila se tak prokuratura. V této době jsme se již mohli setkat s okresními prokuraturami, které působily u okresních soudů. U krajských soudů byly zastoupeny krajské prokuratury. Neexistovala ovšem vrchní prokuratura, protože byly zcela zrušeny vrchní soudy. V čele celé soustavy stál generální prokurátor, který působil u Nejvyššího soudu a byl podřízen ministru spravedlnosti.

I přesto, že se v této době používal termín prokuratura, tak ohledně vztahů podřízenosti a nadřízenosti se vycházelo z prvorepublikového modelu. Novinkou ovšem bylo zřízení Státní prokuratury.³¹ Tento institut stál vedle obecné soustavy prokuratury a podřízen byl přímo ministru spravedlnosti. Státní prokuratura byla svěřena pravomoc, aby stíhala ty vybrané trestné činy, které vymezil zákon č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky.³²

V roce 1952 došlo k dalším významným změnám v rámci prokuratury. Účinnosti nabyly totiž dva důležité zákony. První z nich byl ústavní zákon č. 64/1952 Sb., o soudech a prokuratuře a druhý byl zákon č. 65/1952 Sb., o prokuratuře. Díky této právní úpravě vznikla jednotná, samostatná a přísně centralizovaná soustava prokuratury, která byla nezávislá na místních orgánech. A organizačně se zcela oddělila od ministerstva spravedlnosti.³³

Hlavou soustavy se stal generální prokurátor, kterého jmenoval i odvolával parlament. Jeho pravomoci byly výrazně posíleny a fakticky můžeme říct, že nahradil v této pozici ministra spravedlnosti. Jeho úkoly byly především zaměřeny na to, aby vykonával dohled nad tím, zda li je dodržován právní řád. Díky této pravomoci měl právo upozorňovat národní výbory či jiné úřady, jestli dospěl k závěru, že došlo v tomto směru k určitým závadám. Dále dával například podněty, aby byly přezkoumány opatření a rozhodnutí, které mohly být v rozporu s právním řádem, dohlížel na výkon uložených trestů, vykonával dohled, aby orgány národní bezpečnosti postupovaly výhradně podle zákona atd.

Kromě zvýšení jeho pravomocí došlo ale i k poměrně nebezpečnému spojení či propojení institutu generálního prokurátora a tehdejších výkonných

---

³⁰ Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví.

³¹ Kterou konkrétně vytvořil zákon č. 232/1948/ Sb., o státním soudu.

³² <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/vznik-a-historie> - 20. 9. 2019.

³³ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 160.

orgánů státu. Musel se totiž povinně účastnit zasedání vlády, pokud probíhalo jednání o protestu³⁴ a vlastnil při něm poradní hlas. Navíc měl možnost účastnit se i zasedání národních výborů či jiných orgánů státní správy.³⁵ Ohledně postavení mu patřilo stejné místo jako ostatním tehdejším ústavním činitelům. S tím rozdílem, že na rozdíl od členů vlády, jeho odpovědnost za výkon dozoru vůči nejvyššímu zastupitelskému sboru byla jeho jedinou státní odpovědností.

V následujících letech, především v padesátých až sedmdesátých letech 20. století prokuratura představovala všeobecný kontrolní orgán. Dohlížela nejen nad výkonnou mocí, ale i nad soudní mocí. Prokuratura se tímto stala jakousi pojistkou, aby ostatní orgány v rámci své přísně vymezené pravomoci respektovaly zájem vládnoucí strany. Prokuratura nepředstavovala pouze státní orgán, který vlastní určitou působnost, institut prokuratury byl zároveň i resortem, který sám sebe kontroloval a spravoval. Díky tomu byl vyloučen jakýkoli zásah ostatních orgánů do vnitřních záležitostí prokuratury. Na druhou stranu působnost prokuratury byla vymezena velice široce: Měla právo zasahovat do všech oblastí výkonu státní moci. To bylo velmi nebezpečné, neboť jí to umožňovalo zasáhnout kdykoli, kdy to bylo politicky žádoucí.³⁶

K prvnímu zakotvení prokuratury v ústavním zákoně došlo až v roce 1960. Tehdy totiž nabyla účinnosti ústava, ke které se později připojil termín socialistická.³⁷ Prokuratura v ní našla místo v osmé hlavě, která se zabývala soudy a prokuraturou. Tento nejvyšší právní předpis zakotvil prokuratuře úkoly, které měly směřovat především k ochraně socialistického státu. Díky své činnosti měly vychovávat občany k dodržování právních předpisů a k oddanosti socialismu a pravidel socialistického soužití. Dále v článku 104 vymeziila její širokosáhlé dozоровé pravomoci. Prokuratura totiž měla vykonávat dozor nad zachováváním zákonů a jejich důsledným prováděním, stejně tak jako i právních předpisů vydávaných ministerstvy, soudy, národními výbory i hospodářskými a jinými

---

³⁴ Protest byl zvláštní institut. Mohl ho podat generální prokurátor proti opatření či rozhodnutí úřadů, národních výborů nebo jiných institucí, které mělo být odstraněno (slovy zákonodárce). Tento institut byl upraven konkrétně zákonem č. 65/1952 Sb., o prokuratuře.

³⁵ <https://www.epravo.cz/top/clanky/prokuratura-a-jeji-vyvoj-na-nasem-uzemi-102856.html> - 20.9.2019.

³⁶ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 161.

³⁷ Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

organizacemi. A otázkou nadřízenosti a podřízenosti se zabíral čl. 106 socialistické ústavy. V něm bylo konstatováno, že veškeré orgány prokuratury byly podřízeny pouze generálnímu prokurátorovi (který stále stál v čele celé soustavy prokuratury) a že své funkce vykonávaly nezávisle na místních orgánech.³⁸

Ačkoli v roce 1965 nabyl účinnosti nový zákon o prokuratuře,³⁹ žádné výrazné změny nebyly provedeny. Mírná změna přišla v roce 1969, kdy vznikla Československá federace a byla upravena soustava prokuratury. Nově se soustava skládala z Generální prokuratury Československé socialistické republiky, dále sem patřila jak Generální prokuratury České, tak i Slovenské socialistické republiky, následně se zde nacházely krajské prokuratury, vyšší vojenské prokuratury, vojenské obvodové prokuratury a v neposlední řadě i okresní prokuratury. Jen pro upřesnění a doplnění, v Praze působily jak Městská prokuratura v Praze, tak i obvodní prokuratury. V Bratislavě zase operovala Městská prokuratura, která měla na starosti plnění úkolů spadající do pravomoci okresních prokuratur. A v případě, kdy by nastala branná povinnost státu, působily by jako vojenské prokuratury také i vyšší a nižší polní prokuratury.⁴⁰

4.4.1 Zvláštnosti vojenské prokuratury

Vojenská prokuratura (a s ní i vojenské soudnictví) spadala až do roku 1952 pod Ministerstvo obrany, následně ale byla začleněna do obecné soustavy prokuratury, a to na základě zákona č. 65/1952 Sb., o prokuratuře. V čele této zvláštní instituce stál hlavní vojenský prokurátor, který byl současně náměstkem generálního prokurátora.

Do působnosti vojenské prokuratury (resp. vojenského soudu) spadali zejména vojáci v činné službě a příslušníci vojensky organizovaných sborů. Stejně tak ale i osoby, které spáchaly trestné činy taxativně vymezené, které byly ve spojitosti s vojenstvím (př. vyzvědačství, ohrožení státního tajemství či nenastoupení do služby v ozbrojených silách).⁴¹

---

³⁸ <https://www.epravo.cz/top/clanky/prokuratura-a-jeji-vyvoj-na-nasem-uzemi-102856.html> - 22.9.2019.

³⁹ Zákon č. 60/1965 Sb., o prokuratuře.

⁴⁰ <https://www.epravo.cz/top/clanky/prokuratura-a-jeji-vyvoj-na-nasem-uzemi-102856.html> - 22.9.2019.

⁴¹ http://www.komunistickepravo.cz/kapitoly/28_848-891_komunistickepravo-cz_Lata_Prokuratura.pdf - 27.2.2020.

Další rozdíl mezi vojenskou prokuraturou a civilní byl především ten, že vyšetřovatelé vojenské prokuratury konali prakticky výlučně vyšetřování u trestných činů spáchaných vojáky a proto jejich počet (k počtu prokurátorů) byl výrazně vyšší, než tomu bylo u civilních prokuratur. Praxe byla taková, že právní čekatelé poté co absolvovali povinnou praxi a vykonali závěrečnou zkoušku, byli většinou jmenováni nejprve na pozici vyšetřovatelů vojenské prokuratury. A až následně co se osvědčili, byli po několika letech jmenováni prokurátory.

Nicméně existovala možnost, aby vojenští prokurátoři upustili od trestního stíhání u trestných činů nižší společenské závažnosti, a přenechali veliteli příslušného vojenského uskupení ke kázeňskému vyřízení (to se zpravidla uplatňovalo např. při porušení povinností stráží). Pokud ovšem nastaly případy, kdy byly spáchány závažné trestné činy, jako např. případy těžší šikany, tak se hlavní líčení ohledně těchto trestných činů konalo před nastoupenou jednotkou (za účasti celé posádky). To mělo především odstrašující a preventivní účel.

Vojenská prokuratura ovšem vykonávala také všeobecný dozor nad zákonností obecně závažných rozkazů a jejich i následné realizování. Taktéž dohlížela na bezpečnost práce, výcvik a kázeňskou praxi.

Důležitou součástí výkonu funkce vojenského prokurátora byl fakt, že museli být vojáky v činné službě, a to v důstojnické hodnosti. To samé platilo i pro vyšetřovatele vojenské prokuratury.⁴²

4.5 Změny prokuratury po roce 1989

Jak už bylo uvedeno výše, tak význam prokuratury do roku 1989 byl velmi rozsáhlý. Prokuratura totiž vykonávala dozor nejen nad výkonnou, ale i soudní mocí. Byla ve velmi blízkém spojení s vládnoucí komunistickou stranou, i když de iure byla definována jako nezávislý orgán veřejné žaloby. Toto byl hlavní důvod, proč se po událostech v roce 1989, kdy tento režim padl, došlo k odmítnutí prokuratury a následně se zavedl institut státního zastupitelství.

Tyto události nastaly konkrétně až v roce 1993, kdy došlo k rozdělení tehdejšího Československa. Následně totiž byla vydána současně platná ústava a pro úpravu státního zastupitelství byl vydán zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, stejně tak jako i například vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství,

---

⁴² http://www.komunistickepravo.cz/kapitoly/28_848-891_komunistickepravo-cz_Lata_Prokuratura.pdf - 27.2.2020.

zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli.⁴³

Tato právní úprava upustila od dřívějšího modelu prokuratury jako všeobecného vykonavatele dozoru (nejen ve výkonné, ale i moci soudní) a zaměřila se zejména na zastupování veřejné žaloby v trestním řízení. Stejně tak bylo vymezeno postavení státního zastupitelství, kde mu bylo uděleno místo v resortu Ministerstva spravedlnosti jakožto výkonnému orgánu. A v neposlední řadě byla upravena i soustava státního zastupitelství, kdy byla vymezena, tak jak je popsáno v první kapitole této práce.⁴⁴

V roce 1993 došlo i na zrušení vojenské prokuratury. Zřejmě kvůli názorům, že existence této speciální instituce by byla zbytečná a že to není nezbytně nutné. Že naprosto postačí soustava státního zastupitelství, jak ji známe dnes. A následně od roku 2005 byla zrušena i základní povinná vojenská služba. Což v praxi znamená, že Armáda ČR je plně profesionální. Nicméně pokud by došlo k branné povinnosti státu, tak by v této době působily vyšší a nižší polní státní zastupitelství

---

⁴³ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/vznik-a-historie> - 22. 9. 2019.

⁴⁴ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 163.

5 Státní zastupitelství v přípravném řízení v rámci trestního řízení

Obecně lze říci, že trestní řízení můžeme rozdělit do pěti různých stádií. První stadium nazýváme přípravné řízení, následuje předběžné projednání obžaloby, dále přichází na řadu nejdůležitější fáze, a to hlavní líčení (před soudem), poté je možné zahájit odvolací řízení a za konečné stadium trestního řízení považujeme vykonávací řízení.

Od jakého okamžiku, až do kdy můžeme mluvit o přípravném řízení nám konkrétně vymezuje trestní řád, který popisuje přípravné řízení jako „úsek řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, anebo do jiného rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení.“⁴⁵

Z této definice je patrné, že přípravné řízení může začít buď sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, nebo tím, že se provedou neodkladné a neopakovatelné úkony a nakonec může také přípravné řízení začít zahájením trestního stíhání.

Mimo to můžeme rozlišovat tři různé formy tohoto stádia trestního řízení. První formou je klasické neboli standardní přípravné řízení. Druhým typem je tzv. rozšířené přípravné řízení. To přichází na řadu, pokud se trestní řízení bude týkat těch trestných činů, o nichž rozhoduje v prvním stupni krajský soud. Konkrétně se to týká těch trestných činů, u kterých trestní zákoník vymezuje jejich dolní hranici trestní sazby minimálně pět let nebo pokud umožňuje uložit výjimečný trest. A poslední možnou formou je tzv. zkrácené přípravné řízení.

5.1 Zkrácené přípravné řízení

Tento druh přípravného řízení přijde na řadu v případě, jestliže se bude konat o takových trestných činech, o nichž bude rozhodovat v první instanci okresní soud a zároveň trestní zákoník stanovuje pro takového trestné činy trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let.

---

⁴⁵ Citace: § 12 odst. 10 trestního řádu.

Zároveň se kladou podmínky, aby byl podezřelý ze spáchání trestného činu při takovémto činu přistižen (nebo bezprostředně poté) a v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti, které toto trestní stíhání odůvodňuje a očekává se, že podezřelého bude možné postavit před soud nejpozději do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že se dopustil trestného činu.

Na druhou stranu zkrácené přípravné řízení nelze uplatnit, pokud je dán důvod vazby a jsou-li dány důvody pro konání společného řízení o dvou nebo více trestných činech, a alespoň o jednom z nich je třeba konat vyšetřování.

Zpravidla zkrácené přípravné řízení konají policejní orgány, ovšem pokud se bude jednat o trestné činy, které měly být spáchány buď příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů, nebo příslušníků Bezpečnostní informační služby, či příslušníků Úřadu pro zahraniční styky a Vojenského zpravodajství a dalších, tak zkrácené přípravné řízení vykoná státní zástupce.⁴⁶

Ve chvíli, kdy bude státnímu zástupci doručen návrh policejního orgánu, má několik variant, jak dále rozhodnout.

- a) může podat návrh na potrestání,⁴⁷
- b) podá soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu,
- c) věc odložit, pokud se nejedná o podezření ze spáchání trestného činu,
- d) může odevzdat věc příslušnému orgánu k projednání přestupku, nebo ke kázeňskému či kárnému projednání,
- e) dále věc odloží, pokud se vyskytnou důvody pro nepřipustnost trestního stíhání,⁴⁸
- f) má pravomoc i věc podmíněně odložit,⁴⁹ a stejně tak může věc odložit pro neúčelnost trestního stíhání a nebo

---

⁴⁶ § 179a odst. 3 trestního řádu.

⁴⁷ Pokud shledá, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují, aby byl podezřelý postaven před soud.

⁴⁸ To nastane například v případě, kdy prezident republiky využije své právo udělit milost či amnestii, nebo zda-li je trestní stíhání promlčeno, dále pokud se jedná o osobu, která požívá výsady a imunity, stejně tak, jestli osoba, která je podezřelá ze spáchání trestního činu není trestně odpovědná pro nedostatek věku nebo pokud mu duševní choroba, která nastala až po spáchání činu, trvale znemožňuje chápat smysl trestní stíhání a další důvody uvedené v § 11 TrŘ.

⁴⁹ Tato varianta je možná, pokud se podezřelý k činu doznal, nahradil škodu (nebo vydal bezdůvodné obohacení získané tímto činem) a s podmíněným odložením souhlasí.

- g) opatřením vrátí věc policejnímu orgánu, aby byly provedeny další úkony, pokud je to zapotřebí.

5.2 Postavení a pravomoci státního zástupce během přípravného řízení

Postavení a úloha státního zastupitelství v rámci tohoto stádia trestního řízení je naprosto klíčová, neboť se zde počítá s tímto jedinečným institutem jako s tzv. dominus litis, což můžeme vykládat tak, že státní zastupitelství je prakticky pánem přípravného řízení. Má tedy zde dominantní postavení a za jeho průběh je i plně odpovědný.

Základním úkolem státního zastupitelství v tomto stádiu je především dbát na to, aby byla dodržována zásada zákonnosti, a to v rámci celého jeho průběhu a odpovídá za rozhodnutí v přípravném řízení.⁵⁰ Na zásadu zákonnosti navazuje i další důležitá zásada platící pro trestní řízení, a to zásada legality, která zavazuje státního zástupce, aby stíhal veškeré trestné činy, o nichž se dozví. Tato povinnost se skládá ze dvou složek. Tou první je tzv. iniciační složka, ukládající státnímu zástupci, aby trestní stíhání zahájil, a druhou je složka akuzační – podat obžalobu a u soudu ji následně též zastupovat. Nicméně se nejedná o absolutní donucení státního zástupce, aby stíhal naprosto všechny trestné činy, o kterých se dozví. Připouštějí se totiž výjimky z této stěžejní zásady. Pokud se budeme bavit o výjimkách, budeme se zároveň bavit o situacích, při nichž nelze trestní stíhání konat, a to z důvodu jeho nepřipustnosti (důvody upravené v § 11 trestního řádu), nebo pokud trestní stíhání lze zastavit, kvůli jeho neúčelnosti. Další výjimka by se uplatnila v případě, kdy by poškozený nedal svůj souhlas k trestnímu stíhání, ačkoli by ho dát musel. Trestní řád ještě počítá s tím, že tato zásada se neuplatní za předpokladu, zda-li zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, stanoví něco jiného.

K objasnění proč je státní zastupitelství, nebo lépe státní zástupce dominantní postavou přípravného řízení, je zapotřebí zabývat se jeho pravomocemi, úkoly a právy, kterými zde disponuje. Od samotného počátku přípravného řízení je oprávněn ukládat policejnímu orgánu povinnost, aby provedl takové úkony, které mu jsou přiznávány, to je uskutečňováno především za účelem zjištění pachatele a objasnění věci. Stejně tak má právo od policejního orgánu vyžadovat dokumenty, spisy, zprávy o jeho postupu a podle § 157 odst. 2

---

⁵⁰ § 7 odst. 1 Komentář k trestnímu řádu.

písm. b, může státní zástupce policejnímu orgánu kteroukoli věc odejmout, anebo naopak může učinit opatření, aby věc přikázal jinému policejnímu orgánu.⁵¹ Má právo dokonce i dočasně odložit zahájení trestního stíhání. To by nastalo v případech, kdy by např. bylo trestní stíhání nepřipustné podle § 11 trestního řádu, dále pokud by bylo trestní stíhání neúčelné, pokud by se nepodařilo zjistit skutečnosti, které by opravňovali zahájení trestního stíhání atd. Ale v okamžiku, kdyby pominuly důvody, pro které bylo odložení provedeno – nastává povinnost trestní stíhání zahájit.

Tím, že státní zástupce vykonává prakticky dozor nad celým průběhem přípravného řízení, vlastní určitá specifická oprávnění, která mu dovolují například vydávat závazné pokyny k vyšetřování trestných činů, jeho právem je i účastnit se úkonů policejního orgánu, nebo dokonce může jednotlivý úkon provést sám. Pokud to uzná za nezbytné, vrátí věc se svými pokyny policejnímu orgánu k doplnění, nebo pokud by nastala situace, že rozhodnutí či opatření policejního orgánu by bylo neodůvodněné či nezákonné, může rozhodnout o jeho zrušení, či je nahradit vlastními. Na to nepřímou navazuje i další jeho pravomoc v rámci přípravného řízení, a tou je rozhodování o stížnostech proti rozhodnutí policejního orgánu, pokud by policejní orgán takovou situaci nevyřešil autoremendurou (neboli, že by sám nevyhověl).⁵²

Jeho pravomoci a práva v tomto stádiu trestního řízení jsou velmi rozsáhlá a konkrétně jsou upravena a vyjmenována v trestním řádu, v části, která se zabývá právě problematikou přípravného řízení. Proto si myslím, že není nezbytné všechny tyto pravomoci a práva vyjmenovávat, byl by to podle mého názoru pouze suchý výčet, který v konečném výsledku nic moc nenabídl. Proto jsem se rozhodla vyjmenovat pouze ty, které já pokládám za ty stěžejní a nejzajímavější.

V první řadě tedy můžeme hovořit o tom, že jedině státní zástupce nařizuje exhumaci mrtvoly, požaduje údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, anebo smí zajistit nemovitosti či majetek obviněného. Velmi významnou roli hraje ale i v extradičním řízení, neboli také jinak řečeno ve vydávacím řízení. Během něho může navrhnout vyžádání obviněného z cizího státu a vydává

---

⁵¹ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 171.

⁵² Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 171.

evropský zatýkací rozkaz. Stejně tak provádí předběžné šetření v řízení o vydání do ciziny a to samé i v řízení o předání na základě evropského zatýkacího rozkazu. O případném zrušení evropského zatýkacího rozkazu by rozhodoval soud usnesením v neveřejném zasedání. Ale státní zástupce má právo podat proti tomuto usnesení stížnost, a to pokud se jedná o zatýkací rozkaz, k němuž podal návrh, nebo pokud by se jednalo o zatýkací rozkaz vydaný po podání obžaloby. Z povahy věci tedy vyplývá, že nemůže podat stížnost v případě, kdy by se jednalo o zrušení zatýkacího rozkazu pro účely vydání k výkonu trestu odnětí svobody.⁵³

Velmi značně ovšem státní zástupce zasahuje i do dalších osobních práv a svobod. Je to právě on, kdo nařizuje odnětí věci, je oprávněn vyzvat k vydání věci, nařizuje osobní prohlídku, stejně tak jako zadržení a sledování zásilky.

V případech kdy dochází k realizování tzv. operativně pátracích prostředků, uděluje písemný souhlas, potřebný k této realizaci. Mezi operativně pátrací prostředky spadá předstíraný převod, sledování věcí a osob a použití agenta. U této poslední varianty se vyskytuje zvláštnost, neboť to navrhuje pouze státní zástupce vrchního státního zastupitelství a o jeho povolení rozhoduje soudce vrchního soudu.⁵⁴

Mezi další výhradní úkony spadající do pravomoci státní zástupce řadíme mimo jiné i ty, které se týkají rozhodnutí o postoupení věci jinému orgánu, o přerušení či zastavení trestního stíhání a stejně tak i o podmíněném zastavení trestního stíhání. Rozhoduje ale i o narovnání, o dohodě o vině a trestu, o propuštění z vazby, či o prominutí některého z důvodů vazby a též mu náleží rozhodnout o odklonech.⁵⁵ Zabývá se i zrušením omezení, které spočívá v zákazu vycestovat, a rozhoduje o uložení tzv. předběžných opatření, které slouží především k tomu, aby byly upraveny vztahy či poměry mezi obviněným a oběťmi nebo jiným poškozeným, a to proto, aby bylo obviněnému zabráněno v páčání další trestné činnosti. Vyjmenovat předběžná opatření není složité,

---

⁵³ S. 2635 - Komentář k trestnímu řádu.

⁵⁴ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 172.

⁵⁵ Odklon – jedná se o alternativu standardního trestního řízení, máme celkem pět druhů odklonů, podmíněné zastavení trestního stíhání, podmíněné upuštění od podání návrhu na potrestání, odstoupení od trestního stíhání ve věcech mladistvých, řízení o schválení dohody o vině a trestu a narovnání.

jedná se o zákazy ohledně vstupu do obydlí, styku s určitými osobami, návštěv nevhodného prostředí, kulturních a sportovních akcí, zdržovat se na konkrétně vymezeném místě, vycestování do ciziny, držet a přechovávat věci, které by mohly sloužit ke spáchání trestného činu, užívat, přechovávat nebo držet alkoholické nebo jiné návykové látky, výkonu konkrétně vymezené činnosti a nakonec se to týká i zákazu her a sázek.⁵⁶

Jenže ne o všech záležitostech může státní zástupce rozhodnout sám, existují totiž situace, o kterých nemůže sám rozhodnout, může dát pouze návrh soudci, který nakonec rozhodne. Tak se musí státní zástupce zachovat, jestliže se bude jednat například o:

- a) vzetí osoby do vazby,
- b) vydání příkazu k zatčení,
- c) nařízení domovní prohlídky,
- d) uložení omezení, které by spočívalo v zákazu vycestovat do zahraničí,
- e) odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu,
- f) otevření, či záměně zásilky atd.

Jen pro upřesnění bych chtěla dodat, že i státní zástupce může rozhodnout (konkrétně usnesením) o zahájení trestního stíhání. I když tak zpravidla činí policejní orgán.⁵⁷

Již dříve jsem zmínila, že přípravné řízení může skončit buď tak, že je rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, nebo pokud je trestní stíhání zastaveno, může skončit i tak, že bude podán návrh na schválení dohody o vině a trestu a nakonec pokud byla podána obžaloba (či návrh na potrestání v rámci zkráceného přípravného řízení). A právě podat obžalobu smí jen a pouze státní zástupce.

---

⁵⁶ <https://www.epravo.cz/top/clanky/predbezna-opatreni-v-trestnim-řízení-109222.html> - 10.2.2020.

⁵⁷ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 172.

6 Pozice státního zastupitelství v hlavním líčení před soudem v trestních věcech

Důvod proč zmiňuji pozici a postavení státního zástupce v jednotlivých stádiích trestního řízení (konkrétně tedy v přípravném řízení a v hlavním líčení před soudem) je ten, že se právě v průběhu trestního řízení mění. Zatímco, jak již bylo zmíněno, je státní zástupce jednoznačně dominantním orgánem v přípravném řízení, tak v hlavním líčení vystupuje jako základní procesní strana. Za procesní strany se považují ty subjekty řízení, které podporují nebo uplatňují obžalobu nebo stojí na straně obhajoby a sebe nebo jiného proti ní obhajují.⁵⁸

Vystupuje zde vlastním jménem, má samostatné postavení a disponuje úkony, které mu umožňují, aby se aktivně účastnil tvorby meritorního rozhodnutí soudu.

Důležité je zmínit, že je to právě hlavní líčení, které je považováno za nejdůležitější stádium trestního řízení. Rozhoduje se zde totiž o vině a trestu obžalovaného, a tedy z logického hlediska, je toto stádium obligatorní.

A samotná úloha státního zástupce je nenahraditelná, neboť je to pouze on, který vlastní výlučnou pravomoc k podání obžaloby⁵⁹, či návrhu na potrestání nebo dohody o vině a trestu. Díky tomuto úkonu dává soudu podnět, aby zahájil řízení. Nestačí ovšem jen to, že samotnou obžalobu podá, státní zástupce je povinen jím podanou obžalobu před soudem zastupovat. Takto podanou obžalobu⁶⁰, má státní zástupce právo vzít zpět až do doby, než se soud odebereme ke své závěrečné poradě.⁶¹

Trestní řád ve svém § 202 odst. 1 jednoznačně oznamuje, že přítomnost státního zástupce je v hlavním líčení před soudem povinná. Pouze on totiž může na začátku líčení přednést obžalobu a na závěr hlavního líčení zahajuje jako první závěrečnou řeč.

---

⁵⁸ S. 158 Komentář k trestnímu řádu.

⁵⁹ Jedná se o rozhodnutí státního zástupce, díky němuž je obviněný na základě výsledků přípravného řízení postaven před soud. Státní zástupce v ní popíše jednání, kterého se měl obviněný dopustit, jaký konkrétně trestný čin v tom spatřuje a vytyčí důkazy podporující obžalobu (ale i nepodporující). A samozřejmě musí též označit identifikačními údaji jak sebe, tak i obviněného.

⁶⁰ Za stejných podmínek může vzít zpět i návrh na potrestání či dohodu o vině a trestu.

⁶¹ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 174.

6.1 Úkoly a možnosti státního zástupce během hlavního líčení před soudem v trestních věcech

Důležité je, že státní zástupce může sám z vlastní iniciativy kvůli podpoře podané obžaloby opatřit důkazy, které nebyly dosud opatřené nebo provedené. Stejně tak má právo navrhnout, aby byly provedeny důkazy, které nebyly navrženy v obžalobě (nebo v návrhu na potrestání) a samotná potřeba je provést vznikla až v průběhu řízení před soudem (ať už by svědčily ve prospěch či neprospěch obžalovaného). Provést je může pouze se souhlasem předsedy senátu.⁶² To ovšem nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu, který bude potřebný pro jeho rozhodnutí.

Hlavně státní zástupce disponuje právem provádět důkaz výsledkem znalce nebo svědka. Jestliže výslech již provedla druhá procesní strana (obhajoba), je státnímu zástupci dána možnost, aby následně kladl vyslýchanému otázky.

Odlišné postavení má ale státní zástupce v tzv. veřejném zasedání. Podle trestního řádu⁶³ totiž účast státního zástupce zde, pokud zákon nestanoví něco jiného, není nutná (to samé platí i u vazebního zasedání). Je tedy logicky zřejmé, že není ani vyloučena, a je tedy na státním zástupci, zda-li se zúčastní či ne. Jenomže může nastat situace, kdy státní zástupce se bude muset veřejného zasedání zúčastnit. Bude se jednat o případy veřejného zasedání v řízení o odvolání, při rozhodování o návrhu na schválení dohody o vině a trestu anebo v řízení proti mladistvému. Ovšem v neveřejném zasedání je už účast státního zástupce zcela vyloučená.

6.2 Řízení o opravných prostředcích a s ním spojená úloha státního zástupce

Obecně lze rozčlenit opravné prostředky na dvě kategorie. Tu první nazýváme řádné opravné prostředky a tu druhou mimořádné opravné prostředky. Rozdíl mezi nimi je ten, že řádné opravné prostředky, mezi které řadíme odvolání, stížnost a odpor, napadají ještě nepravomocné rozhodnutí. Mimořádné opravné prostředky, kterými jsou dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení, směřují proti již pravomocnému rozhodnutí.

---

⁶² S. 26 - Komentář k trestnímu řádu.

⁶³ § 234 odst. 2 trestního řádu.

6.2.1 Odvolání

Obecně mohou tento řádný opravný prostředek podat tzv. oprávněné osoby, mezi které řadíme právě státního zástupce, samozřejmě obžalovaného (ten může buď sám nebo prostřednictvím obhájce), zákonný zástupce, poškozený, zúčastněná osoba nebo osoby s tzv. samostatnými obhajovacími právy, popřípadě i orgán sociálně-právní ochrany dětí (v případě mladistvých).

Další podmínkou přípustnosti odvolání je to, proti kterému rozhodnutí směřuje. Napadnout lze pouze totiž rozsudek soudu první instance, nebo rozsudek, kterým se schvaluje dohoda o vině a trestu.

Předposlední podmínkou je včasnost – tedy nutnost podat odvolání ve lhůtě 8 dnů od doručení opisu rozsudku. A poslední jsou jeho obsahové náležitosti. Důležité je rozhodně zmínit, že vždy lze napadnout pouze jednu část rozsudku – a to je výrok, či výroky. Není možné se totiž odvolat proti odůvodnění či poučení.

Co se týče státního zástupce, tak ten je oprávněn podat odvolání jak ve prospěch, tak v neprospěch obžalovaného. A tuto skutečnost je povinen v odvolání uvést. Ovšem není vyloučená situace, kdy by státní zástupce podal odvolání v neprospěch obžalovaného, ovšem soud by rozhodl ve prospěch obžalovaného, samozřejmě při dodržení omezeného revizního principu.

Odvolací soud rozhoduje o odvolání v tzv. veřejném zasedání a účast státního zástupce je během tohoto zasedání povinná.⁶⁴

6.2.2 Stížnost

Tento druh řádného opravného prostředku se využívá v případě, kdy chceme napadnout usnesení. Stížností se lze domáhat nápravy ohledně usnesení policejního orgánu, soudu a státního zástupce. Trestní řád připouští ovšem podat stížnost proti usnesení soudu a státního zástupce pouze v těch případech, kde to výslovně stanoví a pokud ve věci rozhodují v prvním stupni. Pokud zákon nestanoví něco jiného, může stížnost podat každá osoba, které se usnesení přímo dotýká nebo která dala k usnesení podnět svým návrhem. Stihnout to ovšem musí do tří dnů od oznámení usnesení.

Státní zástupce je oprávněn podat stížnost proti kterémukoli usnesení soudu, pokud to zákon výslovně připouští. A může tak učinit bez ohledu na to,

---

⁶⁴ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 175 – 176.

zdali ji podává ve prospěch či neprospěch obviněného (obžalovaného nebo odsouzeného). A dokonce i proti vůli osob, které jsou oprávněné stížnost podat.⁶⁵

Pokud by došlo k situaci, kdy by byla podána stížnost proti usnesení nejvyššího státního zástupce (to lze, pouze pokud o stížnosti přísluší rozhodnout soudu), tuto stížnost by řešil Nejvyšší soud. A o stížnosti proti usnesení státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství by rozhodoval nejvyšší státní zástupce. To proto, že zpravidla o stížnosti proti usnesení státního zástupce platí, že o ní rozhoduje nadřízený státní zástupce.

Zvláštností u stížnosti je to, že vůbec nemusí být odůvodněna a lze se opřít i o nové důkazy a skutečnosti.

6.2.3 Odpor

Takovýto řádný opravný prostředek smí podat státní zástupce proti trestnímu příkazu, a to zase jak v prospěch, tak v neprospěch obviněného. Dále ho může podat ale i sám obviněný, či osoby, které jsou oprávněny podat v jeho prospěch odvolání. Stejně tak jako u odvolání, je i zde 8 denní lhůta pro jeho podání. Anomálií toho opravného prostředku je to, že pokud je podán včas a oprávněnou osobu, trestní příkaz se poté rovnou ruší.⁶⁶

6.2.4 Dovolání

U dovolání je potřeba zmínit to, že se jedná o jeden z druhů mimořádného opravného prostředku, ale mnohem důležitějším bodem je to, že uplatnit ho může pouze nejvyšší státní zástupce. Učinit tak může z vlastní iniciativy nebo také na návrh krajského či vrchního státního zástupce. Další určitou výjimečností je to, že o něm rozhoduje pouze Nejvyšší soud. Smyslem dovolání je přezkum právních vad pravomocného rozhodnutí, na rozdíl od stížnosti pro porušení zákona, kde se zkoumají právní vady, ale mohou se týkat i vad ve skutkovém zjištění.

V roce 2019 byl, jen pro příklad, řešen případ ohledně nutné obrany. Během vyšetřování se prokázalo, že žena zaslechla hádku mezi jejím bratrem a sestrou, a když vešla do místnosti, ve které se měla událost odehrávat, spatřila jak její bratr klečí nad svou sestrou a v ruce drží nůž. Tato obžalovaná žena muže zpacifikovala a následně mu uštědřila 13 bodných ran do oblasti krku. Ve zprávě bylo uvedeno, že jedna z ran byla natolik hluboká, že zasahovala až k páteři. Není překvapením, že muž na následky zranění zemřel. Soud první instance uložil

---

⁶⁵ § 142 odst. 1 trestního řádu.

⁶⁶ § 314g odst. 1, 2 trestního řádu.

obžalované za trestný čin zabití tříletou podmínku, proti tomu se ovšem obžalovaná odvolala s tím, že jednala v rámci tzv. okolnosti vylučující protiprávnost, konkrétně tedy nutné obrany. A odvolací soud jejímu odvolání vyhověl a napadané rozhodnutí zrušil.

V této chvíli se ovšem do situace vložil nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman, který podal dovolání k Nejvyššímu soudu. V něm argumentoval tím, že obžalovaná měla právo za daných okolností zasáhnout, ale ne takovýmto způsobem. Byl přesvědčen, že nutná obrana skončila v okamžiku, kdy byl muž zpacifikován. Pozdější jednání obžalované označil za zjevný exces.

Jenže Nejvyšší soud tomuto mimořádnému opravnému prostředku nevyhověl. Odůvodnil to tím, že jednání obviněné bylo reakcí na útok bratra a že bylo adekvátní s ohledem na jeho násilné chování vůči rodině v minulosti. Neztotožnil se ani s argumentem, že stačilo pouhé zneškodnění. Nejvyšší soud uvedl, že to nemohlo stačit, nýbrž se v blízkosti nacházela zbraň. Mimo jiné citoval znalecký posudek, ve kterém stálo, že smrti poškozeného se nedalo zabránit, neboť smrtelné rány byly hned ty první. Nakonec použil i další znalecký posudek, který se týkal psychického stavu obviněné v době spáchání skutku. Podle něj byla ve velmi afektivní a intenzivní situaci.

Názor, zdali je toto rozhodnutí v pořádku, či ne, je na každém zvlášť. S jistotou lze ale říci, že je to velmi důležitý judikát, který podle mého názoru může mnoho věcí změnit a ovlivnit.⁶⁷

6.2.5 Stížnost pro porušení zákona

I tento opravný prostředek řadíme mezi mimořádné. Oprávněn k podání je pouze ministr spravedlnosti a stejně jako u dovolání, i zde o něm bude rozhodovat Nejvyšší soud. U dovolání a stížnosti pro porušení zákona můžeme tedy vidět, že na rozdíl od řádných opravných prostředků (a obnovy řízení), státní zástupce není oprávněn k podání takového opravného prostředku.

6.2.6 Obnova řízení

Tato možnost je posledním druhem mimořádných opravných prostředků. Podmínky, za kterých je možné použít obnovu řízení, jsou striktně dány. Především to jsou situace, kdy vyjdou najevo nové skutečnosti či důkazy, které nebyly soudu dříve známé, ale přesto jsou způsobilé změnit předešlé rozhodnutí.

---

⁶⁷ <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/trinacti-bodnymi-ranami-zabila-bratra-ucebnicova-nutna-obrana-rozhodl-nejvyssi-soud-40313119?seq-no=3&dop-ab-variant=&source=article-detail> – 13.2.2020

S druhou možností můžeme počítat v případě, kdy orgán činný v trestním řízení se měl dopustit porušení svých povinností takovým způsobem, že spáchal trestný čin. Anebo byl zrušen právní předpis, na jehož základě byl rozsudek vydán.

Na otázku ohledně oprávněných osob, podat tento mimořádný opravný prostředek, je snadná odpověď. Obnovu řízení smí podat státní zástupce (ať již ve prospěch či neprospěch obviněného), sám obviněný (a jeho zástupci) a osoby s tzv. samostatnými obhajovacími právy. Nicméně obnova řízení směřuje pouze k nápravě skutkových vad.

6.3 Působnost státního zastupitelství mimo trestní věci

Je zřejmé, že institut státního zastupitelství je především spojován s trestním řízením, jenže existují případy, mimo dosah trestního řízení, ve kterých státní zastupitelství může realizovat své pravomoci.

Mimotrestní působnost státního zastupitelství můžeme sledovat ve dvou rovinách. Tou první je možnost tohoto institutu účastnit se řízení soudu buď na základě vlastního návrhu na zahájení řízení či pokud vstoupí do řízení, které bylo zahájeno jiným navrhovatelem (nebo z úřední moci soudu), to vše ovšem pouze za podmínek stanovené v § 5 z. č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů. Druhá možnost se vyznačuje jeho dozorem nad dodržováním právních předpisů v takových případech, kdy je omezována osobní svoboda, samozřejmě na základě zákonného oprávnění. Pro představu se to bude týkat případů ohledně trestu odnětí svobody, vykonávání vazby, ústavní či ochranné výchovy nebo zabezpečovací detence.⁶⁸

Situace, ve kterých má státní zastupitelství pravomoc podat návrh na zahájení řízení:

- a) ochrana proti domácímu násilí,
- b) prohlášení za mrtvého,
- c) péče soudu o nezletilé, ohledně ústavné výchovy nebo např. i určení data narození,
- d) zrušení obchodní korporace s likvidací,
- e) vyslovení přípustnosti držení nebo převzetí v ústavu zdravotnické péče, anebo
- f) určení nezákonnosti stávky či výluky.

---

⁶⁸ <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/pusobnost/psobnost-statniho-zastupitelstvi> - 12.2. 2020.

7 Úloha státního zastupitelství ve vykonávacím řízení

7.1 Přiblížení pojmu vykonávacího řízení

Vykonávací řízení se jeví jako poslední stádium trestního řízení a jeho podstatou je uskutečnění obsahu rozhodnutí. Stejně jako předchozí stádium trestního řízení (opravné řízení), i vykonávací je řízením fakultativním. Je to kvůli tomu, že ne každé rozhodnutí se vykonává. Příkladem může být zastavení trestního řízení nebo třeba i tzv. odklony.

Zpravidla nejvíce se vykonávací řízení vztahuje k rozhodnutím, kterými se ukládají trestní sankce, ať už tedy trest nebo ochranné opatření. Nicméně ale i jiná rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení se vykonávají. Jedná se třeba o rozhodnutí o pořádkové pokutě, usnesení o vazbě, rozhodnutí o zadržení, otevření či sledování zásilky. Ovšem i rozhodování o udělení milosti či o použití amnestie prezidenta republiky a zahlazení odsouzení se týká vykonávacího řízení.

Samotná úprava vykonávacího řízení je samozřejmě obsažena v trestním řádu (konkrétně v jeho hlavě dvacáté první, dvacáté druhé a dvacáté třetí), ale i ve zvláštních předpisech (ve vztahu k trestnímu řádu), a to v z. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v z. č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů a nebo v z. č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Příslušnost k výkonu rozhodnutí vlastní takový orgán, který rozhodnutí vydal (např. v případě rozhodnutí soudu v senátu – předseda senátu).

7.2 Konkrétní úloha státního zástupce během vykonávacího řízení

Během vykonávacího řízení rozhoduje státní zástupce v přípravném řízení například o zajištění majetku pro účely výkonu trestu propadnutí majetku.

Hlavně ovšem má možnost navrhnout soudu, aby rozhodl o podmíněném propuštění z trestu odnětí svobody, změně způsobu výkonu trestu odnětí svobody, přeměně trestu odnětí svobody v trest domácího vězení, upuštění od ochranného léčení, propuštění z ochranného léčení nebo dokonce o jeho ukončení, upuštění od výkonu zabezpečovací detence (či její další trvání).⁶⁹

---

⁶⁹ Šámal, Musil, Kuchta a kol., Trestní právo procesní, 4. přepracov. vydání, ISBN 978-80-7400-496-4, str. 178

8 Pozice státního zastupitelství ve Francii

Hned na začátku této kapitoly je důležité zmínit to, že právě Francie se může považovat za jednu z kolébek moderního pojetí státního zastupitelství. Podobné orgány tohoto institutu můžeme vidět již v roce 1355. Tehdy byly nařízením Jana II. Dobrého zřízeny tzv. Úřady královských prokurátorů a dnešní podobu jim určil trestní řád z roku 1809.

V současné době, pokud bychom chtěli znát pojem státního zastupitelství, jak tento orgán nazývají ve Francii, setkali bychom se s pojmem Ministère Public.

Ačkoliv v České republice jsme zvyklí na to, že státní zastupitelství zde spadá do moci výkonné, ve Francii je situace zcela odlišná. Francouzské státní zastupitelství totiž spadá do moci soudní, kterou Francouzi nazývají autorité judiciaire. A toto určení můžeme najít v ústavě Francouzské republiky, konkrétně v jejím 64. článku.⁷⁰

Úpravu francouzského státního zastupitelství nenajdeme samozřejmě jenom v ústavě, ale především v prováděcím předpisu (právě k článku 64 francouzské ústavy), které Francouzi nazvali nařízením č. 58-1270 z roku 1958 o statutu soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů⁷¹, které slouží k úpravě jejich postavení. Dále je státním zástupcům věnován i francouzský trestní řád, konkrétně tedy legislativní část (čl. 31 a násl.).⁷² Velmi důležitou roli hrají ale i dekrety Státní rady, které výše zmíněné právní předpisy provádějí.

Zvláštností je skutečnost, že francouzští státní zástupci nejsou součástí jednoho institutu státního zastupitelství. Je to dáno tím, že státní zastupitelství je zde organizováno podle jednotlivých stupňů soudů, při nichž státní zástupci působí. Na nejnižší úrovni, tedy na místní, stojí soudy první instance. U těchto soudů působí státní zástupci, kteří mají na starosti vedení obžaloby, a to ve všech trestních věcech, které právě tento soud může projednávat. Dále zde fungují na regionální úrovni odvolací soudy. Zde státní zástupci řeší případy zpravidla v rámci odvolacího řízení. A nakonec nejvyšší úroveň vlastní Kasační soud.⁷³ Zde působí Generální prokurátor, neboli Procureur Général. Ten má hlavně na starosti

---

⁷⁰ <https://www.legifrance.gouv.fr/Droit-francais/Constitution/Constitution-du-4-octobre-1958> - 20.2.2020.

⁷¹ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000339259> – 20.2.2020.

⁷² <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071154&dateTexte=20121017> – 20.2.2020.

⁷³ Ve francouzštině Cour de Cassation.

dohlížet na řádné provádění francouzské legislativy. Na činnosti státních zástupců ohledně veřejné žaloby dohlíží ministr spravedlnosti, je to kvůli tomu, že právě on stojí v čele státního zastupitelství.

V České republice jsou státní zástupci jmenováni do své funkce ministrem spravedlnosti na základě návrhu Nejvyššího státního zástupce. Ve Francii jsou ovšem státní zástupci jmenováni formou dekretu prezidenta republiky (na návrh ministra spravedlnosti).

Ohledně problematiky ustanovování a zániku funkce nejsou prakticky žádné rozdíly. Nepatrný rozdíl je v dosaženém věku, který má znamenat zánik této funkce. V České republice je tato věková hranice stanovena na 70 let, ve Francii jsou o něco málo přísnější, zde mají maximální možný věk slučitelný s funkcí státní zástupce klasifikován na 67 let.⁷⁴ Ovšem generální prokurátoři u odvolacích soudů a též státní zástupci u soudu první instance mohou i po dosažení tohoto věku vykonávat funkci například poradce či soudce, dokonce se může stát i zástupcem pro svého nástupce.

Jak již bylo uvedeno, je to ministr spravedlnosti, který stojí ve Francii v čele státního zastupitelství. To mu umožňuje, aby vydával všeobecné pokyny k veřejné žalobě. Tyto pokyny jsou závazné jak pro všechny státní zástupce u soudů první instance, tak i pro všechny generální prokurátory u odvolacích soudů. Kromě obecných pokynů, může ministr spravedlnosti vydávat také individuální pokyny, které se týkají konkrétních případů, o kterých bude jednat soud. Takovéto pokyny může ministr spravedlnosti dávat pouze generálním prokurátorům, ti je ale mohou dále přenést na jiné státní zástupce.

Velmi podstatná činnost státního zastupitelství se týká i kontroly provádění veřejné žaloby. Ve Francii mají totiž státní zástupci u soudů první instance povinnost jednou ročně předkládat generálním prokurátorům u odvolacích soudů zprávu, která obsahuje shrnutí aktivit státního zastupitelství u příslušného orgánu za uplynulý rok. Stejně tak mají povinnost pravidelně informovat generální prokurátory u odvolacích soudů o důležitých případech v rámci svých soudů a popsat svůj postup v nich. Nicméně ale i generální prokurátoři vlastní informační povinnost, a to vůči ministru spravedlnosti.

Hlavní úlohu francouzského státního zastupitelství představuje provádění veřejné žaloby a dohled nad dodržováním zákonnosti. Státní zástupci u soudů prvního stupně mají za úkol stíhat osoby, které jsou podezřelé ze spáchání

---

⁷⁴ Ve Francii se jedná o obecnou věkovou hranici, která platí pro všechny orgány soudní moci.

trestného činu, mají právo zahájit a vykonat veřejnou žalobu, dohlíží nad řádným výkonem soudních rozhodnutí a řídí i činnosti kriminální policie.

Zvláštnost ovšem představuje fakt, že mají ze zákona povinnost usilovat o to, aby předcházeli trestné činnosti. Za tímto účelem je uplatňována v rámci soudů první instance prevence trestnosti, která vychází jak z politiky generálních prokurátorů u odvolacích soudů, tak i z politiky státu.⁷⁵

Hlavní úlohou generálních prokurátorů (u odvolacích soudů) je představovat veřejnou žalobu během odvolacího řízení. Dohlíží na činnost státních zastupitelství, které jim jsou podřízeny a kontrolují též řádnou aplikaci trestněprávních předpisů (v rámci své působnosti). Jejich činnost spočívá jak v prevenci, tak i v represí trestné činnosti.⁷⁶

Co se shoduje se situací v České republice je to, že státní zástupci (u soudů první instance) přijímají trestní oznámení, či jiné podněty, aby zahájili trestní stíhání. A jsou povinni učinit veškerá opatření, která jsou nezbytná pro stíhání a vyšetření spáchaného trestného činu. Díky tomu nejenže řídí činnost kriminální policie (ve svém obvodu), ale především dohlíží na dodržování zákonnosti ohledně zadržení osob podezřelých ze spáchání trestného činu.

---

⁷⁵<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071154&dateTexte=20121017> – čl. 39-1 – 20.1.2020

⁷⁶<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071154&dateTexte=20121017> – čl. 35 – 20.1.2020

9 Právní moc státního zastupitelství v Itálii

Stejně jako v případě Francie, i v Itálii mluvíme o státním zastupitelství jako o orgánu, který je součástí soudní moci.

Existují zde tzv. magistratury, (které můžeme přirovnat prakticky k našim soudům), kde se vyskytují dva typy justičních úředníků. Prvním typem jsou soudci (italsky giudice) a druhým jsou státní zástupci, nebo jim také můžeme říkat prokurátoři (v italštině pubblico ministero).⁷⁷

Zajímavostí je fakt, že italští justiční čekatelé, kteří již samozřejmě prošli výběrovým řízením u dané magistratury, si mohou sami zvolit, zda-li se stanou soudci či státními zástupci.

Samotné jmenování státního zástupce má na starosti Nejvyšší soudní rada, která představuje nezávislý samosprávný orgán soudnictví. Pokud by se jednalo o funkci národního prokurátora pro boj s mafií, anebo generálního prokurátora při kasačním soudu, bylo by zde zapotřebí konzultace s ministrem spravedlnosti.

V Itálii se můžeme se systémem státního zastupitelství setkat u kasačního soudu, odvolacích soudů, obecných soudů a soudů pro nezletilé. Zvláštní orgán, který stojí zcela mimo soustavu státního zastupitelství, představuje Národní ředitelství boje proti mafií.⁷⁸ Ten byl zřízen na základě novely italského trestního řádu (a dalších předpisů) v roce 1991. Tyto novely představovaly vyústění dlouholeté situace ohledně boje proti mafií v Itálii. V této době zde totiž probíhal tzv. maxiproces. Během tohoto soudního procesu bylo obžalováno celkem 475 členů sicilské mafie, včetně nejvyšších představitelů této zločinecké organizace (Cosa Nostra) a okolo 300 osob bylo následně odsouzeno. V čele tohoto protimafiánského tažení stál italský státní zástupce Giovanni Falcone, který za to bohužel v roce 1992 zaplatil životem, když na něj byl spáchán atentát. Ve chvíli, kdy projížděl italskou dálnicí, byla následně dálkově odpálena nálož, která usmrtila nejen jeho, ale i jeho manželku a tři členy jeho ochranky.⁷⁹

Národní ředitelství boje proti mafií (DNA) představuje orgán generální prokuratury při kasačním soudu. V jeho čele stojí národní prokurátor pro boj s mafií, který je jmenován Nejvyšší soudní radou (jak již bylo zmíněno, se souhlasem ministra spravedlnosti.)

---

⁷⁷ http://www.edizionieuropee.it/LAW/HTML/38/zn71_02_007.html - čl. 121 - 23.2.2020.

⁷⁸ Direzione nazionale antimafia.

⁷⁹ https://cs.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Falcone - 23.2.2020 .

Funkce národního prokurátora pro boj s mafií spočívá především v koordinaci vyšetřování, které vedou jednotlivé oblastní ředitelství boje proti mafií, a to v případech spáchaných trestných činů uvedených v čl. 416-bis italského trestního zákoníku.⁸⁰ Tento článek se obecně zabývá problematikou trestného činu spolčování mafiánského typu, protože již samotné členství v této zločinecké organizaci je v Itálii trestným činem. Vyjmenovává ovšem i konkrétní trestní činnosti spojené s tímto členstvím, jako např. využívání zastrašování k dosažení nespravedlivých zisků nebo výhod pro sebe či ostatní, nebo omezení svobodného výkonu hlasování (či získání hlasů pro sebe) atd.

Národní prokurátor vlastní pravomoc atrahovat takové vyšetřování, ovšem pouze na základě zákonem stanovených důvodů. Jednat se bude především o případy, ve kterých figuruje bezdůvodná a přetrvávající nečinnost ve vyšetřování či bezdůvodné porušení povinností.⁸¹

Povinností italského státního zástupce je mnoho. V první řadě musí dohlížet na to, zda-li je dodržována nepostradatelná zásada zákonnosti, dále dohlíží nad řádnými a rychlými výkony spravedlnosti a podporuje potlačování a prevenci trestných činů.

A je to právě státní zástupce, který v Itálii zahajuje a vykonává trestní stíhání. V České republice jsme zvyklí na situace, kdy samotné vyšetřování vykonávají tzv. vyšetřující orgány, v Itálii ovšem vyšetřování provádí a řídí samotní státní zástupci (stejně tak jako například výslechy obviněných, svědků atd.). Jestliže by nastala situace, kdy by státní zástupce potřeboval provést nějaké fotografické průzkumy či jakékoli jiné technické operace, pro které jsou vyžadovány určité odborné dovednosti, má státní zástupce právo jmenovat a využít poradce. Takto jmenovaný poradce nesmí vyžadovanou činnost odmítnout provést.

A po skončení vyšetřování má italský státní zástupce prakticky již stejná práva a povinnosti jako státní zástupci v České republice. Tedy právo podat obžalobu a zároveň i povinnost takto podanou žalobu před soudem řádně zastupovat.

---

⁸⁰ <https://www.altalex.com/documents/news/2014/04/18/dei-delitti-contro-l-ordine-pubblico> - 23.2.2020.

⁸¹ <https://www.altalex.com/documents/news/2014/09/05/attivita-del-pubblico-ministero> - čl. 371-bis odst. 3 písm. f) – 23.2.2020.

10 Úloha státního zastupitelství v Polsku

Již samotné zakotvení polského státního zastupitelství, zde můžeme hovořit spíše o prokuratuře, je velmi rozdílné v porovnání s většinou států. V ústavě Polské republiky totiž nenajdeme žádné ustanovení, které by se tohoto systému veřejné žaloby zabývalo. Ústava pouze stanovuje, že polští prokurátoři nemohou vykonávat poslanecký a ani senátorský mandát.

Zákonnou úpravu můžeme ovšem najít hlavně v zákoně o prokuratuře a některá ustanovení stahující se na tuto oblast, jsou obsažena i v zákonu o trestním řízení. Již dlouhodobě se ale Polsko potýká s kritikou svého soudního systému a se samotným postavením prokuratury.

Kritizuje se především snaha polské vlády kontrolovat polský soudní systém, a tím tedy především ovlivňovat jejich nestrannost. Tuto situaci nevylepší ani zákon o prokuratuře⁸², který byl přijat v roce 2016 a který stanovuje, že generálním prokurátorem, tedy že v čele polské prokuratury je ministr spravedlnosti.

Generální prokurátor vlastní mimo jiné i právo kontrolovat operativní činnosti prokurátorů (včetně stanovených úkolů) a pokud by to bylo v zájmu vyšetřování, může určit věc jako tajnou nebo popřípadě změnit režim utajení.

Prvním zástupcem generálního prokurátora je tzv. zemský prokurátor, který řídí obecnou veřejnou prokuraturu. Jen pro vysvětlení, v Polsku se setkáváme se třemi druhy prokurátorů. První skupinou jsou prokurátoři všeobecných prokuratur, dále zde úřadují prokurátoři vojenských prokuratur a nakonec prokurátoři Institutu paměti národa.⁸³

Jmenování prokurátorů má na starosti generální prokurátor (tedy ministr spravedlnosti). To samé platí i o jejich odvolání. To může nastat v případě, kdy prokurátor byl dvakrát potrestán v rámci disciplinárního řízení a zjevně porušil zákon nebo důstojnost povolání.

Mezi hlavní úkoly polského prokurátora patří to, že vede přípravné řízení, pokud jeho vedoucí nestanoví jinak.

---

⁸² <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000177/T/D20160177L.pdf> - 24.2.2020.

⁸³ <https://www.lexlege.pl/ustawa-z-dnia-28-stycznia-2016-r-prawo-o-prokuraturze/> - § 1 – 24.2.2020.

Jestliže by vedl přípravné řízení jiný orgán, polský prokurátor by na jeho řádný průběh dohlížel a pro takový orgán by byly příkazy vydané prokurátorem závazné.⁸⁴

Samozřejmě následně má polský prokurátor na starosti zastupovat stát před soudem a též má právo podat odvolání proti soudním rozhodnutím.

Pokud by to vyžadovala ochrana právního státu, může prokurátor požadovat, aby mu byly zaslány nebo předloženy spisy, dokumenty a písemná vyjádření, stejně tak má právo vyslechnout svědky a nechat si připravit znalecké posudky.

Má i na starosti dohlížet na výkon rozhodnutí ohledně vazby či dalších rozhodnutích ohledně odnětí svobody.⁸⁵

Prakticky hlavním rozdílem mezi českou právní úpravou státního zastupitelství, a tou polskou, je fakt, že polské prokuratuře se nevěnuje v polské ústavě žádná pozornost. A také fakt, že polský generální prokurátor (kterého můžeme srovnat s nejvyšším státním zástupcem v České republice) je současně i ministrem spravedlnosti.

---

⁸⁴ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000177/T/D20160177L.pdf> - čl. 57 - 25.2.2020.

⁸⁵ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000177/T/D20160177L.pdf> - čl. 73 - 25.2.2020.

11 Německo a jeho úprava státního zastupitelství

Ve spolkové republice Německo (dále jen „Německo“) je státní zastupitelství postaveno prakticky na stejných základech jako v České republice, s tím rozdílem, že německé státní zastupitelství působí pouze v trestním právu.

Díky tomu, že Německo je federativně rozděleno, tak státní zastupitelství (to samé platí i pro soudy) se člení na dvě úrovně. První úroveň je spolková, která platí pro celé území federace a druhá úroveň – zemská, ta se vztahuje pouze na vlastní území jednotlivých spolkových zemí.

Stejně jako v případě Polska, ani v německé ústavě nenajdeme úpravu spojenou se státním zastupitelstvím. Jen pouze v některých ústavách spolkových zemí můžeme najít určité zmínky o této instituci. Jako například v ústavě Bavorska, konkrétně v jejím čl. 89, který stanovuje, že státní zástupci se před trestními soudy řídí pokyny svých dohlížečích orgánů.

Právní základ pro státní zastupitelství nám dává zákon o soustavě soudů z roku 1877, neboli Gerichtsverfassungsgesetz (dále jen „GVG“), který obsahuje ustanovení zabývající se organizací úřadů, které mají na starosti trestní stíhání a v omezené míře zde můžeme najít i ustanovení týkající se pravomocí státních zástupců. Jenomže pravidla, která jsou zde obsažena, mají pouze charakter organizačních a základních principů. Činnost státního zastupitelství je obecně upravena i v německém trestním řádu (Strafprozessordnung, dále jen „StPO“). Nicméně vzhledem k tomu, že těžiště soudní moci spočívá na zemské úrovni, je zapotřebí vždy hledat úpravu státního zastupitelství v každé spolkové zemi zvlášť.

Stejně jako v České republice i v Německu kopíruje soustava státních zastupitelství systém německých (trestních) soudů. Takže místní příslušnost státního zastupitelství je odvozena od místní příslušnosti soudu, u něhož je zřízena instituce státního zastupitelství.⁸⁶ Jenže ačkoliv je německá soudní soustava čtyřstupňová, tak soustava státního zastupitelství má pouze 3 stupně. Je to díky tomu, že u soudů nejnižšího stupně (obvodní soudy) nepůsobí žádná státní zastupitelství (vyjma poboček). U všech zemských soudů, které můžeme přirovnat k našim krajským soudům, existuje celkem 116 klasických státních zastupitelství. Ty pak zpravidla plní funkci i pro obvodní soudy, které spadají do soudního okresu příslušného zemského soudu. Vrchní zemské soudy, které fungují jako odvolací soudy, poté doplňuje 24 generálních státních zastupitelství.

---

⁸⁶ <http://www.gesetze-im-internet.de/gvg/> - § 141 – 26.2.2020.

Na federální úrovni je prakticky jediným článkem soudní (trestní) soustavy Spolkový soudní dvůr (Bundesgerichtshof) a u něho je paralelně zřízen jediný federální úřad státního zastupitelství, který se nazývá Spolkové státní zastupitelství (Bundesanwaltschaft). Tato instituce veřejné žaloby zastupuje stát ve všech případech, které má řešit Spolkový soudní dvůr.

Důležité je zmínit, že Spolkové státní zastupitelství a zemské úřady státního zastupitelství nejsou vůči sobě ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti, ale vystupují prakticky samostatně jako oddělené subjekty. Nicméně existují záležitosti, kdy se dostávají do vzájemné interakce. Tím případem může být například, pokud zemský státní zástupce podá u Spolkového soudního dvora dovolání proti rozhodnutí zemského soudu, anebo kdy generální spolkový zástupce podá u vrchních zemských soudů obžalobu pro závažné trestné činy, k jejichž stíhání je příslušný. To se bude týkat takových trestných činů, jejichž závažnost přesahují hranice jednotlivých spolkových zemí – např. velezrada, teroristické trestné činy atd.⁸⁷

V čele Spolkového státního zastupitelství stojí tzv. generální spolkový zástupce, který je i zároveň nejvyšším orgánem činným v trestním stíhání při ochraně Německa na spolkové úrovni. Má za úkol zastupovat veřejnou žalobu ohledně takových závažných trestných činů, které jsou namířeny proti Německu. To znamená v případech výrazného ohrožení země, ať vnější či vnitřní (př. teroristické trestné činy, vlastizrady, trestné činy špionáže ...), anebo na základě mezinárodních smluv (zločiny proti lidskosti, genocida a válečné zločiny). Má pravomoc také za určitých podmínek převzít stíhání jiných trestných činů ohrožující bezpečnost. Patří sem např. vytvoření zločinecké organizace, nebo příprava závažného násilného činu, který by mohl ohrozit stát. Nicméně je podstatné, aby zde existoval tzv. zvláštní význam.⁸⁸

---

⁸⁷ Kromě toho, byly zřízeny na základě dohod zemských ministrů spravedlnosti dvě zvláštní instituce, které mají příslušnost ke stíhání určitých věcí, přičemž jejich působnost dopadá na všechny spolkové země. První institucí je Ústřední úřad v Ludwigsburgu, který se zabývá registrací a prověřování případů násilného jednání, kterých se měli dopouštět nacisté v období druhé světové války. Druhá instituce se nazývá Ústřední úřad pro shromažďování listin a důkazů, který odpovídá za dokumentování násilných činů spáchaných státními orgány v bývalé NDR.

⁸⁸https://www.generalbundesanwalt.de/DE/Generalbundesanwalt/Unsere_Zustaendigkeit/Strafverfolgung/strafverfolgung-node.html - 26.2.2020.

Dále vlastní právo a zároveň i povinnost dohlížet nad činnostmi a postupy státních zástupců a také disponuje oprávněním vydávat závazné pokyny pro vyřízení kterékoliv věci. Stejně tak může věc státnímu zástupci odejmout a přidělit jinému státnímu zástupci, nebo dokonce ji vyřídit sám.

Nad generálním spolkovým zástupcem má za povinnost služebně dohlížet spolkový ministr spravedlnosti. A generálního spolkového zástupce do jeho funkce jmenuje spolkový prezident Německa, a to právě na návrh spolkového ministra spravedlnosti, který vyžaduje souhlas Spolkové rady.⁸⁹

Na úrovni spolkových zemí mají generální státní zástupci za úkol řídit jednotlivá generální státní zastupitelství. Oni sami jsou poté zodpovědní ministrům spravedlnosti dané spolkové země. A v čele zemských státních zastupitelství stojí konkrétní vedoucí vrchní zástupce.

Zajímavostí je, že úřady německého státního zastupitelství jsou vnitřně členěny do několika oddělení, které jsou pověřeny stíháním stanovené kategorie trestných činů. Existují tedy oddělení pro trestné činy proti životu, drogových a hospodářských trestných činů, trestných činů, které spáchaly osoby mladistvé atd. Pokud by nastal případ, že stíhání nějakého konkrétního trestného činu nespadá do žádného takto specializovaného oddělení, zabývalo by se jím oddělení pro obecné trestní věci. Prakticky má německé státní zastupitelství jako celek, 4 základní funkce. Řídí vyšetřování trestných činů během přípravného řízení, podává obžalobu, zastupuje stát v řízení před soudem a odpovídá za výkon rozhodnutí trestního soudu. Dokonce mohou nastat i případy, kdyby se státní zastupitelství v Německu zabývalo i některými správními delikty, ovšem pouze za předpokladu, že by nebyl explicitně pověřen jiný orgán. Stejně jako v České republice, i v Německu je státní zástupce oprávněn vyžadovat informace, nebo i jinou formu pomoci od jiných osob, či orgánů, které se podílejí na vyšetřování (zpravidla se to bude týkat policejních orgánů). V řízení před soudem nejprve přednese obžalobu, poté během dokazování má právo klást otázky jak obžalovanému, tak svědkům, případně může požádat i o provedení dalšího důkazu. A na závěr přednese svou závěrečnou řeč. Zde můžeme vidět, že pravomoci a úkoly německého státního zastupitelství a státního zastupitelství v České republice se nijak výrazně neliší a lze je tedy považovat za velmi příbuzné.

---

⁸⁹ Spolková rada – jedná se o ústavní orgán Německé republiky. Někdy je považována za horní komoru německého parlamentu, i když ji tak zákon přímo nevymezuje.

12 Problematika státního zastupitelství na Slovensku

Stejně jako v České republice, i na Slovensku najdeme úpravu státního zastupitelství ve slovenské ústavě. Konkrétně v její osmé hlavě, prvního oddílu. Na rozdíl od české ústavní úpravy (kde státní zastupitelství je ústavou včleněno do oblasti věnované moci výkonné) není slovenské státní zastupitelství, nebo raději v případě Slovenska prokuratura, řazena ani do moci zákonodárné výkonné a ani soudní, ale je jí věnovaná samostatná hlava ústavy.

Díky důvodové zprávě k vládnímu návrhu k ústavě můžeme vymezit slovenskou prokuraturu jako orgán sui generis, který nenahrazuje orgány ani moci výkonné ani soudní. Slovenská ústava popisuje prokuraturu jako orgán, který chrání zájmy a práva (které jsou chráněny zákonem) právnických a fyzických osob a samozřejmě i státu. Jedná se o univerzální orgán, sloužící k ochraně práva, který koná ve veřejném zájmu.

Mezi další právní předpisy, které upravují problematiku slovenské prokuratury, můžeme připojit zákon č. 153/2001 Zb., o prokuratuře, který se zabývá jeho organizací a řízením této instituce. A postavení prokurátorů, disciplinární jednání a jejich práva a povinnosti upravuje zákon č. 154/2001 Zb., o prokurátorech a právních čekatel'och prokuratury.

Na slovenskou prokuraturu můžeme pohlížet jako na samostatnou a hierarchicky uspořádanou jednotnou soustavu státních orgánů v čele s generálním prokurátorem. Ten je jmenován a logicky i odvoláván prezidentem Slovenské republiky, a to na návrh Národní rady Slovenské republiky.

Soustava je tvořena generální prokuraturou (jejíž součástí je také Úřad zvláštní prokuratury, která se zabývá odhalováním a trestáním případů organizované trestné činnosti a korupce), krajskými prokuraturami a okresními prokuraturami.

Za podmínky, které musí být splněny, aby se osoba stala slovenským prokurátorem, považujeme státní občanství Slovenské republiky, vysokoškolské právnické vzdělání, minimální věk 25 let, svéprávnost, plně ovládat úřední jazyk, bezúhonnost a morální vlastnosti, které mají dávat záruku, že funkce prokurátora bude vykonávána řádně.

Dále to je trvalý pobyt na území Slovenska, úspěšné složení odborné justiční zkoušky (může se jednat ale také o advokátní či notářské zkoušky), nebýt členem žádné politické strany nebo hnutí a se jmenováním do funkce souhlasit.⁹⁰

Samotné jmenování prokurátorů do funkce (a samozřejmě i odvolávání z funkce) má na starosti generální prokurátor, který je jmenuje na určitou prokuraturu a bez časového omezení.

Jmenování generálního prokurátora do funkce, jak již bylo okrajově zmíněno, realizuje prezident Slovenské republiky (na návrh Národní rady Slovenské republiky) a pouze na dobu 7 let, které je jeho funkčním obdobím. A zákon neumožňuje jeho opakované jmenování. Generálním prokurátorem se člověk může stát, pokud vykonával funkci prokurátora, soudce nebo advokáta po dobu 10 let, dosáhl nejméně věku 40 let a s výkonem této funkce souhlasí.⁹¹

Pravomoci prokuratury v rámci trestního řízení jsou demonstrativně vyjmenovány v zákoně o prokuratuře, ale jejich konkrétní vymezení a rozsah je stanoven jinými právními předpisy, mezi které patří např. zákon č. 141/1961 Zb., o trestnom súdnom konaní nebo zákon č. 475/2005 Zb., o výkone trestu odňatia slobody.

Díky tomu, že až do roku 1993 jsme byli součástí jednoho státu, je tedy zcela pochopitelné, že úprava těchto institucí je velmi obdobná. Hlavně co se týče jejich pravomocí a úkolů.

Slovenský prokurátor má zejména na starosti dohlížení nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení, dbá na zajištění práv poškozeného a podává obžalobu.

Během jeho výkonu nad dodržováním zákonnosti v rámci přípravného řízení je oprávněn účastnit se provádění úkonů policejního orgánu, provádět jednotlivé úkony vyšetřování sám, nebo celé vyšetřování vést. Může od policejního orgánu vyžadovat dokumenty, spisy a materiály ohledně policejního vyšetřování, a to za účelem zjištění a ujištění se, že policejní orgán postupuje v souladu se zákonem. Pokud to uzná za nezbytné, vrací věc policejnímu orgánu spolu s pokyny k doplnění vyšetřování a stanoví mu lhůtu pro vyřízení věci. Vlastní i pravomoc rušit nedůvodná a nezákonná usnesení policejního orgánu a nahradit je vlastním rozhodnutím.

---

⁹⁰ https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-sk-maximizeMS-cs.do?member=1 – 28.2.2020.

⁹¹ <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-153 - § 7 odst. 3 – 28.2.2020.>

Dohlížet musí ale také na zachování zákonnosti v zařízeních, kde jsou drženy osoby, které byly zbaveny osobní svobody, či jen byla-li osobní svoboda omezena, aby tyto osoby byly zde drženy pouze na základě rozhodnutí soudu či jiného příslušného orgánu v policejních celách (nebo zařízeních), kde se provádí výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby, ochranná výchova, ochranná léčba, ústavní výchova či ústavní léčení, a aby zde byly dodržovány zákony a ostatní závazné právní předpisy.

Stejně jako v České republice i slovenský prokurátor vlastní určité specifické pravomoci, které náleží pouze jemu. Těmi jsou např.

- a) uzavření dohody o vině a trestu a podat soudu návrh na její schválení,
- b) podání obžaloby,
- c) přerušování trestního stíhání,
- d) zastavení trestního stíhání (podmíněné nebo nepodmíněné),
- e) nařízení exhumace mrtvého,
- f) navrhnout soudu, aby byl obviněný vzat do vazby a aby mu byla případně prodloužena doba trvání vazby,
- g) navrhnout vyžádání obviněného z ciziny atd.⁹²

---

⁹² https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-sk-maximizeMS-cs.do?member=1 – 28.2.2020.

13 Pozice státního zastupitelství v Rusku

První zmínky o státním zastupitelství (nebo spíše prokuratury, jak se zde nazývá) na území dnešního Ruska můžeme spatřit již v roce 1722, kdy byla zřízena prokuratura na základě příkazu Petra I. Velikého. Ten jí pověřil úkolem, aby odstranila či oslabila zlo způsobené nepokoji ve věcech úplatkářství, nezákonnosti a spravedlnosti.⁹³ Významné změny v této oblasti přišly v roce 1922 (pět let po Velké říjnové revoluci). Přijalo se totiž nařízení o prokuratuře, kdy se zřídila Státní prokuratura, která byla součástí Lidového soudního komisaře. Následujícího roku byla zřízena Prokuratura Nejvyššího soudu SSSR,⁹⁴ které byly vloženy široké pravomoci. Jako například poradní hlasování na zasedáních nejvyšších úřadů země, právo pozastavit rozhodnutí a tresty kolegií Nejvyššího soudu SSSR a právo na legislativní iniciativu atd. Ta ovšem svoji působnost vykonávala pouze do roku 1933, poté byla zrušena.

Další významná změna nastala v roce 1977, kdy byla přijata nová ústava SSSR a přijat byl posléze i zákon o prokuratuře SSSR. Díky tomuto zákonu byly prokuratuře svěřeny úkoly v oblasti nejvyššího dozoru nad jednotným a přesným výkonem zákonů, boj proti porušování zákonů, stíhání trestných činů, prosazování sovětských zákonů a jejich zlepšování. Dále tento zákon stanovil i právo legislativní iniciativy generálního prokurátora SSSR. Ten byl v čele prokuratury SSSR, která tvořila centralizovaný a jednotný systém.

Po rozpadu SSSR se s prokuraturou Ruské federace setkáváme v souvislosti s nezávislým státním orgánem, který formálně nespadá do žádné z vládních složek. Ústava Ruské federace se o prokuratuře zmiňuje ve svém 129. paragrafu. V části, která je nazvána soudnictví a prokuratura. Řeší ovšem pouze obecné otázky a odkazuje na federální zákon o prokuratuře.⁹⁵ Upravuje jen jmenování jednotlivých prokurátorů. Generálního prokurátora (a jeho zástupce) jmenuje do funkce Rada Federace⁹⁶, a to na návrh prezidenta státu. Ostatní prokurátory jmenuje už sám prezident Ruské federace, na návrh generálního prokurátora.

⁹³ <http://genproc.gov.ru/about/history/> - 5.3.2020.

⁹⁴ Svaz sovětských socialistických republik.

⁹⁵ http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_28399/70fad83f82c7c7173008c14666f860c9e50732da/ - 5.3.2020.

⁹⁶ Rada Federace – jedná se o horní komoru Federálního shromáždění Ruské federace. (srovnat ji můžeme se Senátem České republiky).

Federální zákon o prokuratuře⁹⁷ hovoří o ruské prokuratuře jako o federálním, jednotném a centralizovaném systému orgánů, které vykonávají dohled nad dodržováním ústavy Ruské federace a provádění zákonů platných na území Ruska. Prokurátor vlastní pravomoc vstupovat do prostoru dohlížených orgánů, od nich požadovat poskytnutí nezbytných materiálů a dokumentů, mohou také požádat občany a úředníky o vysvětlení. Dále vykonává trestní stíhání jménem státu a zároveň dohlíží na procesní činnost vyšetřovacích orgánů a orgánů předběžného vyšetřování. Vlastní oprávnění dávat vyšetřovateli písemné pokyny o směru vyšetřování nebo o provedení procesních úkonů.⁹⁸ A stejně jako v České republice, i zde prokurátor podává obžalobu a následně má povinnost tuto podanou obžalobu před soudem řádně zastupovat.

Na rozdíl od situace v České republice, má ale ruský prokurátor možnost předložit zákonodárným orgánům (a orgánům s právem legislativní iniciativy) návrhy na změnu, zrušení nebo přijetí zákonů a jiných regulačních právních aktů. Rozdíl je i ve struktuře. Ta je v Ruské federaci daleko rozsáhlejší, než je tomu v České republice. V Rusku se prokuratury dělí na: Generální prokuraturu Ruské federace, prokuratury subjektů Ruska, prokuratury regionů a měst, Vojenskou prokuraturu, specializované prokuratury, vzdělávací a vědecké organizace prokuratury.

Mezi velké zvláštnosti patří to, že ruští prokurátoři mají povinnost nosit uniformy při výkonu své funkce. Jsou jim přidělovány hodnosti v závislosti na pozici a pracovní zkušenosti, což má svědčit o profesním růstu. Nejnižší možnou hodností prokurátora je hodnost, která se nazývá právník 3. třídy. Následuje právník 2. a 1. třídy. Pro vedoucí velící personál existují hodnosti junior poradce spravedlnosti, poradce spravedlnosti a senior poradce spravedlnosti. A nejvyšší velící štáb disponuje hodnostmi jako státní poradce stupeň 3,2,1 a platný státní soudce. Specifikem je i fakt, že nosí vojenské ruční palné zbraně (revolvery nebo pistole).

---

⁹⁷<http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=LAW&n=344843&fld=134&dst=100007,0&rnd=0.9435673147750048#008747786912689381> – 10.3.2020.

⁹⁸<http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?rnd=21DFA601F0269CB2930593A4DE206B1A&req=doc&base=LAW&n=345917&dst=25&fld=134&REFFIELD=134&REFDST=100016&REFDOC=344843&REFBASE=LAW&stat=refcode%3D16610%3Bdstident%3D25%3Bindex%3D60#1bdqbe9mgaq> - § 37 odst. 4. – 10.3.2020.

14 Úprava státního zastupitelství v Anglii a Walesu

Crown Prosecution Service (dále jen „CPS“), neboli v překladu Státní zastupitelství Koruny, bylo založeno v roce 1986, a to na základě zákona o stíhání trestné činnosti. V angličtině se tento zákon nazývá Prosecution of Offences Act.

Z pohledu státního zastupitelství je území Anglie a Walesu (kde je tento zákon účinný) rozděleno na 13 oblastí, které se ještě dále člení na 43 okrsků. V každém tomto okrsku působí jeden vrchní státní zástupce, který má za úkol koordinovat a řídit průběh trestního stíhání a obžaloby na daném území.⁹⁹

Nicméně existují i jiné právní předpisy, které upravují problematiku státního zastupitelství. Jeden z nich je i zákon o trestní justici (Criminal Justice Act), který upravuje činnosti státního zastupitelství v rámci trestního stíhání. Za další pramen můžeme považovat i mimoprávní kodex státních zástupců, neboli The Code for Crown Prosecutors. Ten se zabývá činnostmi jednotlivých státních zastupitelství a jedná se o vnitřní předpis státního zastupitelství, který vydává ředitel. Upravuje především obecné zásady a principy, kterými by se měli státní zástupci řídit při své každodenní činnosti.

Strukturu Crown Prosecution Service tvoří ředitel státního zastupitelství, který má na starosti řídit a koordinovat jeho činnost. Dále zde nalezneme vrchní státní zástupce Koruny, ti stojí v čele vrchních státních zastupitelství v oblastech a přímo jsou podřízeni řediteli. A strukturu tvoří samozřejmě i státní zástupci (kteří jsou podřízeni vrchnímu státnímu zástupci) a ostatní zaměstnanci¹⁰⁰. Mezi ostatní zaměstnance můžeme zařadit asistenty a úředníky. Asistenti mají za povinnost pomáhat jednotlivým státním zástupcům v jejich činnosti a úředníci zase zabezpečují celkový chod státního zastupitelství.

Ředitel státního zastupitelství je naprosto podřízen Generálnímu prokurátorovi, který je nejvyšším reprezentantem Koruny před soudem a odpovídá Parlamentu za fungování CPS jako celku. Generální prokurátor je členem vlády a hlavním poradcem vlády v právních otázkách (zasahoval by i v případech sporů mezi jednotlivými ministerstvy). Generální prokurátor má dohlížet na činnost celého státního zastupitelství, nicméně do jeho fungování není nijak výrazně zapojen.

---

⁹⁹ Zajímavostí je, že fakticky existuje 14. jednotka, tzv. CPS Direct, která funguje proto, aby poskytovala nepřetržité služby v oblasti poradenství, a to zejména ve vztahu k policejním orgánům.

¹⁰⁰ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/23 - § 1 - 29.2.2020>.

Obecně je trestní stíhání úkolem CPS, za jehož činnost odpovídá ředitel. Pokud by se zdálo, že rozsudek, který uložil korunní soud, je velmi nízký nebo nepřiměřeně shovívavý, může kdokoli požádat právě Generálního prokurátora o přezkoumání trestu do 28 dnů od vynesení rozsudku.¹⁰¹

The Crown Prosecution Service má 3 specializované složky:

- a) Central Fraud Division,
- b) Counter Terrorism and Special Crime a
- c) International Justice and Organised Crime Division.

Central Fraud Division se zabývá nejsložitějšími a nejzávažnějšími případy hospodářské trestné činnosti. Spadá sem samozřejmě i problematika korupce a úplatkářství, zejména pokud se jedná o veřejné orgány nebo úředníky, podvody v rámci vládních orgánů atd.¹⁰²

Counter Terrorism and Special Crime se zabývá dvěma rovinami. První jsou případy tzv. speciální kriminality, kam podle anglického práva spadá např. úmrtí ve vazbě, asistovaná sebevražda, závažná trestní obvinění policistů, lékařské zabití z hrubé nedbalosti, volební trestné činy anebo úniky důvěrných informací ze strany veřejných činitelů novinářům atd. Druhá rovina se týká boje proti terorismu. A řeší tady i případy ohledně vyvolávání nenávisti na základě sexuální orientace, podněcování k náboženské a rasové nenávisti, pirátství a únosy, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti atd.¹⁰³

International Justice and Organised Crime Division působí v rámci organizovaného zločinu a mezinárodní justiční spolupráce. Na úrovni mezinárodní justiční spolupráce má převážně za úkol účinné fungování mezinárodní spolupráce s justičními orgány a též má na starosti extradiční (vydávací) řízení. V oblasti organizovaného zločinu se zabývá převážně obchodováním s drogami, obchodováním s lidmi, počítačovou kriminalitou, anebo praním špinavých peněz atd.¹⁰⁴

Kontrolu činnosti celého státního zastupitelství má na starosti specializovaný nezávislý inspekční orgán, který se nazývá Her Majesty's Crown Prosecution Service Inspectorate (ve zkratce HMCPISI). Ten má na starosti

---

¹⁰¹ <https://www.gov.uk/government/organisations/attorney-generals-office/about> - 29.2.2020.

¹⁰² <https://www.cps.gov.uk/specialist-fraud-division> - 29.2.2020.

¹⁰³ <https://www.cps.gov.uk/special-crime-and-counter-terrorism-division-scctd> - 29.2.2020.

¹⁰⁴ <https://www.cps.gov.uk/international-justice-and-organised-crime-division-ijocd> - 29.2.2020.

napomáhat ve formě pravidelných kontrol a hodnocení ke zvýšení efektivnosti a kvality činnosti justice a státního zastupitelství.

Pravomoci Crown Prosecution Service se nijak neodchylují od pravomocí státního zastupitelství v České republice. Hlavním úkolem anglického státního zastupitelství je především stíhání trestných činů na jejich území a za tímto účelem spolupracují velmi úzce s policejními orgány.

V případě, kdy policejní orgán zahájí trestní stíhání, státní zastupitelství jeho postup přezkoumá a posoudí, zda bylo jeho rozhodnutí v pořádku a v souladu se zákony a zda-li je vůbec trestní stíhání dané osoby možné či nikoli. Ve chvíli, kdy by anglické státní zastupitelství došlo k opačnému závěru, než policejní orgány, má pravomoc toto trestní stíhání zastavit.

15 Spojené státy americké a jejich státní zastupitelství

Pokud budeme ve spojitosti se Spojenými státy americkými mluvit o státním zastupitelství, budeme se bavit o orgánech, které se obecně nazývají prokuratury. A stejně jako Česká republika, i Spojené státy americké řadí tento systém pro výkon veřejné žaloby do moci výkonné.

Zásadní rozdíl však spočívá v tom, že Spojené státy americké jsou federativním státem, na rozdíl od České republiky. Tudíž budou mít samozřejmě jinou organizaci. Ta funguje konkrétně na dvou úrovních. Na federální a na úrovni jednotlivých států federace. Vždy je ovšem prokuratura ve Spojených státech amerických řazena, stejně jako je tomu v České republice, do moci výkonné.

Federální prokurátoři jsou do svých funkcí jmenováni, a to konkrétně prezidentem Spojených států na dobu 4 let a se souhlasem Senátu. V čele prokuratury na federální úrovni stojí generální prokurátor, který je zároveň i ministrem spravedlnosti a jeho jmenování funguje stejně jako u federálních prokurátorů.

Na státní úrovni jsou státní generální prokurátoři ve většině případů voleni. Konkrétně se státní generální prokurátoři volí ve 42 státech a v ostatních 8, jsou jmenováni guvernérem. Svou působnost mohou vykonávat jak přímo, tak i prostřednictvím svých asistentů.

Ohledně pravomocí prokurátorů ve Spojených státech je zřejmé, že jejich úkoly a účel jejich působení je velmi podobný tomu našemu. S tím rozdílem, že jsou rozděleny na federální prokurátory, kteří mají za povinnost stíhat federální trestné činy a zastupují federální vládu při civilních žalobách, a na místní prokurátory. Místní prokurátoři se dále člení na státní generální prokurátory, jenž stíhají trestné činy, které jsou celostátního významu a zároveň působí i jako právní poradci guvernéra a na místní státní zástupce, kteří stíhají většinu trestných činů a jsou voleni lidmi z příslušného obvodu (97%) a to na 4 roky.¹⁰⁵

Další z rozdílů je ten, že ve Spojených státech amerických se (na rozdíl od nás) velmi výrazně uplatňuje dohoda o vině a trestu. Podle statistik 90% odsuzujících rozsudků byly vydány právě na základě této dohody. V takovýchto případech rozhoduje soud pouze o trestu, a to bez jednání.

---

¹⁰⁵ <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/statni-zastupitelstvi-ii> - 2.3.2020.

16 Závěr

V této diplomové práci jsem se zpočátku věnovala pojmovým vymezením státního zastupitelství v České republice. Je naprosto zřetelné, že státní zastupitelství, jako státní orgán, jehož hlavní činností je zastupování veřejné žaloby v trestním řízení, spadá do moci výkonné. Nelze ho ale v žádném případě řadit ani mezi ministerstva, ani mezi jiné výkonné orgány státní správy. Protože státní zastupitelství se staví vedle těchto orgánů.

Je důležité si uvědomit, že postavení a pravomoci státního zástupce se výrazně liší v návaznosti na průběh trestního řízení. V zásadě máme pět stádií trestního řízení. Přípravné řízení, předběžné projednávání obžaloby, hlavní líčení před soudem, odvolací řízení a vykonávací řízení.

V přípravném řízení má státní zástupce zcela jasně dominantní postavení a za jeho průběh je zcela odpovědný. Na rozdíl od hlavního líčení před soudem, kde se počítá se státním zástupcem jako s jednou z procesních stran.

Další část této práce zcela pohltilo srovnání českého státního zastupitelství s jinými zeměmi. Byla jsem velmi zvědavá na to, jak tyto instituce pracují v určitých státech a chtěla jsem je následně porovnat s českou právní úpravou. Konkrétně jsem si vybrala státy jako Francie, Itálie, Polsko, Německo, Slovensko, Rusko, Anglie (a Wales) a Spojené státy americké.

Francii jsem zvolila z toho důvodu, že se považuje za jednu z kolébek státního zastupitelství. Zásadním rozdílem je fakt, že francouzské státní zastupitelství spadá do moci soudní, zatímco v České republice je součástí moci výkonné. Ovšem pravomoci se nijak v zásadě neliší.

Itálie byla jasnou volbou z toho důvodu, že mě osobně velmi zajímalo, jak státní zastupitelství v této zemi funguje. I zde jsou orgány státního zastupitelství součástí soudní moci a pravomoci italských státních zástupců jsou velmi rozsáhlé. V České republice jsme například zvyklí, že samotné vyšetřování vykonávají tzv. vyšetřující orgány, zde ale vyšetřování provádí a řídí samotní státní zástupci.

Státy jako Polsko, Německo a Slovensko jsem si vybrala, protože to jsou naši územní sousedé. Ovšem i přesto u nich najdeme mnoho specifíků a rozdílů v porovnání s Českou republikou.

Německo má zcela rozdílnou organizaci z důvodu, že je to federativní republika, ale úprava pravomocí se nijak od nás zásadně neliší. To samé v podstatě platí i o Slovensku a Polsku. S tou výjimkou, že mají rozdílnou ústavní úpravu státního zastupitelství.

Slovenské státní zastupitelství není ve slovenské ústavě řazeno ani do moci zákonodárné, výkonné nebo soudní, ale věnována mu je samostatná hlava. A Polská republika nemá pro jistotu žádnou ústavní úpravu.

Ruská federativní republika si pro mě připravila řadu zajímavostí. Ruský státní zástupce má totiž dokonce i legislativní iniciativu. Ostatní pravomoci jsou ale v podstatě srovnatelné s českým státním zastupitelstvím. Mezi další významné speciality patří i jejich povinnost nosit v rámci své funkce uniformy a zároveň mají i ruční palné zbraně (ať už pistole či revolvery). K tomu se jim přidělují hodnosti, v závislosti na jejich pozici a pracovní zkušenosti.

Ačkoli Anglie (Wales) a Spojené státy americké nejsou součástí naší kontinentálně právní kultury, ale angloamerické právní kultury, tak rozdíly mezi jejich úpravou a úpravou českého státního zastupitelství nejsou nijak závratné. Ne tedy ohledně pravomocí jednotlivých státních zastupitelství. V organizaci už jisté rozdíly existují, ale z důvodu toho, že Anglie (a Wales) jsou součástí Velké Británie, tedy konstituční monarchie a Spojené státy americké jsou federací.

Jsem přesvědčená o tom, že role státního zastupitelství je zcela nenahraditelná, a to byl důvod, proč jsem si zvolila právě problematiku státního zastupitelství jako téma mé diplomové práce. I přesto, že se postavení a pravomoci státního zastupitelství během historie měnily, nikdy se nevedla diskuse o tom, zdali je tato instituce potřebná, či ne. To by byla podle mého názoru zbytečná otázka. Je jasné, že každý stát má své představy o tom, jak státní zastupitelství má fungovat, co mají ale všichni společné je to, že tato instituce představuje naprosto nezbytnou součást státního aparátu.

Doufám, že tato diplomová práce bude přínosem pro všechny, kteří ji budou číst, stejně jako byla přínosem pro mě.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- 1) ŠÁMAL, Pavel; MUSIL, Jan; KUČHTA, Josef, a kol. Trestní právo procesní. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4.
- 2) Nedorost Libor. Státní zastupitelství: historie, současnost a perspektivy, Praha: Eurolex Bohemia, 2002, ISBN 80-86432-34-3
- 3) Prof. JUDr. ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář, C.H. Beck, ISBN 978-80-7400-043-0

2. Seznam použitých internetových zdrojů

- 1) Vznik a historie státního zastupitelství [cit. 11. 9. 2019] Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/vznik-a-historie>
- 2) O státním zastupitelství. Soustava [cit. 6. 9. 2019] Dostupné z:
- 3) Nejvyšší státní zastupitelství. Odbor mezinárodní [cit. 5. 10. 2019] Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/nejvyi-statni-zastupitelstvi/odbory/odbor-mezinarodni>
- 4) Nejvyšší státní zastupitelství. Působnost NSZ [cit. 5. 10. 2019] Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/nejvyi-statni-zastupitelstvi/psobnost-nsz>
- 5) Právnická povolání – Česká republika [cit. 29. 9. 2019] Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-cz-maximizeMS-cs.do?member=1
- 6) O státním zastupitelství. Nejvyšší státní zástupci [cit. 5. 10. 2019] Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/nejvyi-statni-zastupci>
- 7) Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Přehled státních zástupců [cit. 5. 3. 2020] Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Zastupci/zastupci.html>
- 8) Doc. JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D. Státní zastupitelství II. - Prokuratury v Evropě a USA [cit. 10. 9. 2019] Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/statni-zastupitelstvi-ii>
- 9) JUDr. Ing. Martin Adamec, Prokuratura a její vývoj na našem území [cit. 13. 9. 2019] Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prokuratura-a-jeji-vyvoj-na-nasem-uzemi-102856.html>

- 10) JUDr. Jan Lata, Ph.D. Prokuratura. In Bobek, M. - Molek, P. - Šimíček, V. Komunistické právo v Československu [cit. 27. 2. 2020] Dostupné z: http://www.komunistickepravo.cz/kapitoly/28_848-891_komunistickepravo-cz_Lata_Prokuratura.pdf
- 11) Mgr. Hedvika Vítková, Předběžná opatření v trestním řízení [cit. 10. 2. 2020] Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/predbezna-opatreni-v-trestnim-rizeni-109222.html>
- 12) Matěj Říha, „Třinácti bodnými ranami zabila bratra. Učebnicová nutná obrana, rozhodl Nejvyšší soud“ [cit. 13. 2. 2020] Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/trinacti-bodnymi-ranami-zabila-bratra-ucebnicova-nutna-obrana-rozhodl-nejvyssi-soud-40313119?seq-no=3&dop-ab-variant=&source=article-detail>
- 13) O státním zastupitelství, Působnost státního zastupitelství [cit. 12. 2. 2020] Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/pusobnost/psobnost-statniho-zastupitelstvi>
- 14) Giovanni Falcone zastupitelství [cit. 23. 2. 2020] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Falcone
- 15) Der Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof [cit. 26. 2. 2020] Dostupné z: https://www.generalbundesanwalt.de/DE/Generalbundesanwalt/Unsere_Zustaendigkeit/Strafverfolgung/strafverfolgung-node.html
- 16) Právnická povolání – Slovensko [cit. 28. 2. 2020] Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-sk-maximizeMS-cs.do?member=1
- 17) История органов прокуратуры [cit. 5. 3. 2020] Dostupné z: <http://genproc.gov.ru/about/history/>
- 18) The Attorney General's Office [cit. 29. 2. 2020] Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/organisations/attorney-generals-office/about>
- 19) The Specialist Fraud Division [cit. 29. 2. 2020] Dostupné z: <https://www.cps.gov.uk/specialist-fraud-division>
- 20) The CPS Special Crime and Counter Terrorism Division [cit. 29. 2. 2020] Dostupné z: <https://www.cps.gov.uk/special-crime-and-counter-terrorism-division-scctd>

- 21) The International Justice and Organised Crime Division [cit. 29. 2. 2020]
Dostupné z: <https://www.cps.gov.uk/international-justice-and-organised-crime-division-ijocd>

3. Seznam použitých právních předpisů

a) vnitrostátní

- 1) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních předpisů. In: Sběrka zákonů. 16. 12. 1992. ISSN 1211-1244.
- 2) Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů. 9. 11. 1993 ISSN 1211-1244.
- 3) Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů. 17. 3. 1998. ISSN 1211-1244.
- 4) Zákon České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů. 7. 5. 1992. ISSN 1211-1244.
- 5) Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů. 29. 11. 1961. ISSN 1211-1244.
- 6) Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. In: Sběrka zákonů. 28. 10. 1918. ISSN 1211-1244.
- 7) Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví. In: Sběrka zákonů. 22. 12. 1948. ISSN 1211-1244.
- 8) Zákon č. 232/1948/ Sb., o státním soudu. In: Sběrka zákonů. 6. 10. 1948. ISSN 1211-1244.
- 9) Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.
- 10) Zákon č. 65/1952 Sb., o prokuratuře. In: Sběrka zákonů 30. 10. 1952. ISSN 1211-1244.
- 11) Vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli.
- 12) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.
- 13) Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů. 21. 9. 2005. ISSN 1211-1244.

b) mezinárodní v elektronické podobě

- 1) Constitution du 4 octobre 1958. Také dostupné z:
<https://www.legifrance.gouv.fr/Droit-francais/Constitution/Constitution-du-4-octobre-1958>
- 2) Ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature. Také dostupné z:
<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000339259>
- 3) Code de procédure pénale, Také dostupné z:
<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071154&dateTexte=20121017>
- 4) Ordinamento giudiziario 30 gennaio 1941. Také dostupné z:
http://www.edizionieuropee.it/LAW/HTML/38/zn71_02_007.html
- 5) Codice Penale, Testo coordinato ed aggiornato del Regio Decreto 19 ottobre 1930, Také dostupné z:
<https://www.altalex.com/documents/news/2014/04/18/dei-delitti-contro-l-ordine-pubblico>
- 6) Codice di Procedura Penale, Testo coordinato ed aggiornato del D.P.R. 22 settembre 1988. Také dostupné z:
<https://www.altalex.com/documents/news/2014/09/05/attivita-del-pubblico-ministero>
- 7) Dz.U. 2016 poz. 177, Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze. Také dostupné z:
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000177/T/D20160177L.pdf>
- 8) Gerichtsverfassungsgesetz, 12. 09. 1950. Také dostupné z:
<http://www.gesetze-im-internet.de/gvg>
- 9) Zákon č. 153/2001 Z. Z. Zákon o prokuratúre. Také dostupné z:
<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-153>
- 10) Конституция Российской Федерации" (принята всенародным голосованием 12.12.1993). Také dostupné z:
http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_28399/70fad83f82c7c7173008c14666f860c9e50732da

- 11) Федеральный закон "О прокуратуре Российской Федерации" от 17.01.1992 N 2202-1. Také dostupné z:
<http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=LAW&n=344843&fld=134&dst=100007,0&rnd=0.9435673147750048#008747786912689381>
- 12) Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации" от 18.12.2001 N 174-ФЗ. Také dostupné z:
<http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?rnd=21DFA601F0269CB2930593A4DE206B1A&req=doc&base=LAW&n=345917&dst=25&fld=134&REFFIELD=134&REFDST=100016&REFDOC=344843&REFBASE=LAW&stat=refcode%3D16610%3Bdstident%3D25%3Bindex%3D60#1bdqbe9mgaq>
- 13) Prosecution of Offences Act 1985. Také dostupné z:
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/23>

Resumé

This thesis deals with the issue of the state prosecutor's office. The Public Prosecutor's Office is a system of public authorities used to represent the state in the protection of the public interest. Its main domain is clearly criminal law, but we can also meet it in civil proceedings. And this thesis is intended to bring this body as close as possible and determine the powers and constraints that apply to this very specific institution for me. At the very beginning of this thesis I will deal with the definition of prosecutor's office, its position and administration. I will continue with the description of the system of public prosecutors in the Czech Republic. This will be followed by an explanation of the position of the public prosecutor, his appointment and the ways of his termination

The next chapter will be devoted to a brief history of the prosecutor's office in Czech republic. This will be followed by an explanation of the position of the public prosecutor, his appointment and the ways of his termination

The next chapter will be devoted to a brief history of the prosecutor's office in Czech republic. And at the end of the chapter on history I just briefly outline the changes that followed the regime change in 1989. There will be chapters concerning the role and position of the prosecution at specific stages of criminal proceedings.

The second part will be about comparing the institute of public prosecutor in the Czech Republic with other countries of the world. I chose states like France, Italy, Poland, Germany, Slovakia, Russia, Great Britain and the United States. As already mentioned, the main aim of this thesis is to clearly and comprehensibly describe and describe the issues associated with the prosecutor's office.